...ЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ— ...СО АНХАРАЛ

...ы үсхэбэрилхэ гол ...й республикын колхоз, ...жэл бэлэдхэхэ хүдэл... ...халада тоологдоно. Үб... ...он бусад тэжээл элбэ... ...аа, ниитын малай тоо ...уулха, ашаг шэмыень ...рга олгогдоно ха юм.

...элнүүдтэ сабшалангай ...уулжа, үбһэ ехээр бэ... ...һон ажахынууд олон. ...ай Ранжуровай нэрэм... жэл бүри ниитынгээ ...тэй тэжээлээр хүсэд ...на. Тиимэһээ малайнь ашаг шэмэнь ехэ бо... түсэбһөө гадуур мяха, ...а аргатай боло... ...рэй аймагай «Заган... сабшалангаа һайса ...алжа, шугы бургаа... ...жэ, гектарай хори га... ...йн шанартай үбһэ ху... тоосоондо ороһон хо... бригаданууд даалгаг... ...нгаа оролдосотойгоор ...ргасыень түргэнөөр. ...аар хуряажа шадана. ...они, хурьгадтаа хаба... ...лхэ набшаһата тэжээл ...лжа абадаг заншалтай. аймагай ажахынууд, ...нскэ совхозой хүдэл... ...к болон олон жэлэй ...ээр ургуулжа, эртын даража абадаг болон... үбһэ, ногооной эгээл ...а тусхай машинаар ...а, үбһэнэй гурил бэ...

...элдэ корнеплодууд, орооһо тарьянай зүйл хэрэглэгдэдэг боложо ...а ороoһо таряа силос ...угаз зохид байһыень ...он бригаданууд гэр...

...юрэнхы дээрээ нии... ...ээл бэлэдхэхэ хүдэл... ...үйгөөр ябуулагдана. ...а боломжонууд хүсэ... ...энэгүй. Республикын ...лһээ жэлдэ тэжээл ...өө дүүргэнэгүй. Нё... ...дхэхэ түсэб 62,2 про... —39,8 процент дүүр... Илангаяа Хэжэнгын, ...н, Хоринн, Ахын ай... ...л бага бэлэдхэгдэжэ, ...лээд олоор үхэл гар...

...бага бэлэдхэхын ха... ...шанар муутайгаар аб... ...оон эгээн шэмэтэй ...өө хуряагдажа урдиг... ...гдаһан ногоон удаан бороодо нэрбэгдэжэ, ...а. Баһал силос дара... ...загайруулагдаһанай, ...адаа шухала микро... ...эмэлсэнэгүй. Энээн ...о силос дан ахүүн, байдаг.

дутагдалнуудые дары ...ша ондо тэжээл бэ... онсо анхарал та... ...алые һайн шанартай ...д хангаха эрилтэ та... арга боломжонуудшье хабартаа республика ...доһон габшагайгаар һарын туршада саб... ...улха талаар ехэ хү... Колхоз, совхозуудта сабшалан дээрэ ху... ...на бригада, звенонууд Сабшалан дээрэ наг... ...ына утэгжүүлгэнүүд, ...и хэзээ хэзээнэйхиһээ ...Гадна май, июнь һа... бороотой байжа, саб... ...рины ногоон һайнаар ...й. Тиимэһээ үбһэ ху... һайнаар бэлдэжэ, ...и болзорто, һайн ша... ...эргэхэ гээшэ мүнөө... зорилго болонхой.

үедэ республикын кол... тэжээл бэлэдхэхэ ху... ...р бэлэн болоод байна ...шгалтагүй гэжэ тэм... ...һэ хуряалгын, эртын ...и газаа орожо ерээд хэрэглэгдэхэ техникэ ...ангаяа силос хуряаха ...ракторна косилканууд ...заһабарилагдана. һүү... силосэй ногоо хуряа... ...дай миил арбаад про... болоо нэрэтэй. Трак... ...нуудай гурбанай нэгэ ...абарилгаһаа гараа тоо... морин косилканууд, заһабарилагдажа дүү... ...гаяа Баргажанай, Хэ... ...тын аймагуудай ажа... хынуудта энэ хүдэлмэри гэдэргэ татагдана.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, олохон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд «саг эртэ, үрдинэ бэзэбди» гэдэг урдынгаа алдуу эндүү дахин дабтажа байна. Имагтал үбһэ хуряалгада, силос даралгада бэлэдхэл муутайгаар ороһон дээрэһээ энэ хүдэлмэри ехээр унжагайрдаг байһан. Иимэ байдалые мүнөө үе сагта тэсэхын аргагүй.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ, агууехэ Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгүүлээр угтаха гэһэн үндэр ехэ уялгануудай дүүргэлтэ энэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлгын ябасаһаа дулдыдаха байһаниинь элитэ. Тиимэһээ үлэр саг гээнгүй тэжээл бэлэдхэлгые үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, эндэ түрүү технологи баримталха, үбһэ, силос эрхим шанартайгаар бэлэдхэхэ гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй мүнөөдэрэй шухала зорилго мүн.

Хони олоор үсхэбэрилдэг манай республикын колхоз, совхозуудта набшаһата тэжээл элбэг ехээр суглуулжа абахада ашаг үрэтэй байһаниинь элитэ. Харин мүнөө үедэ набша намаагай ургажа хүсөөд байхада, тэрэниие бэлэдхэхэ хүдэлмэри эхилээгүй байһаар. Миил Улаан-Үдын, Түнхэнэй аймагуудай ганса нэгэн ажахы набшаһата тэжээл суглуулжа захалаа.

Байгша ондо хура бороотой байжа, олонхи ажахынууд урда жэлнүүдэйхиһээ үбһэндөө эртэ ороходо байна. Хүйтэншэг уларилтай Яруунын аймагай ажахынууд үбһэндөө июниин һүүлээр орохоёо байна. Тиимэһээ үбһэ хуряалгын жэгдэрхэһээ урид набшаһата тэжээл горитой бэлэдхэжэ абаха хэрэгтэй. Ушар тиимэһээ колхоз, совхоз бүхэндэ набша намаа суглуулжа, һүүдэр газар хатааха хүдэлмэридэ колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, һургуулиин һурагшадые олоор табижа, тэдэндэ мори унаа, автомашина даалгажа, тусхай түсэб даабари хүргэжэ, ажалыень бүтээсэтэйгээр эмхидхэхэ эрилтэ табигдана.

Хоёрдохёор, үбһэ хуряалгада, силос даралгада техникэ, зэр зэмсэгүүдээ хүсэдөөр бэлдэжэ, нэгэшье үдэрөөр гээгдэнгүй сабшалан дээрэ гараха байна. Тиихэдээ үбһэ хуряалгын ажал ехэтэй хүдэлмэриие ургэлжэдэнь оньһожоруулха, машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүтэлгэхэ арга бригада, звено бүхэндэ олгохо шухала.

Энэ жэлдэ бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй шанарыень лабораторинуудта шалгажа, һайн шанартай үбһэ бэлэдхэһэн, һайн силос дараһан хүнүүдые урмашуулха талаар ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ байна. Нёдондо энэ талаар Захааминай аймагта зарим тэды һэдэлгэ хэгдэжэ, нилээд һайн ашаг үрэтэй байһаниинь мэдэгдээ һэн. Мүнөө жэл тэжээлэй шанар шалгаха хүдэлмэри үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо ажахы бүхэндэ ябуулагдаха ушартай.

Урда жэлнүүдтэ силосэй нүхэнүүдые һайса бэлдээгүй, шулуу, цементээр ханалаагүй дээрэһээ олохон ажахынуудта нилээд ехэ тэжээл хосорһон, силосэй шанар муудадаг һэн. Байгша ондо энэ алдуугаа дабтажа болохогүй. Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз, совхоз бүхэндэ силосэй траншейнүүдые шалгажа, тэрэниие заһаха, шэнээр бариха яаралтай хэмжээн абтаха байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ олохон ажахынууд үбһэнэй гурил хэдэг машина тухеэрэлгэнүүдтэй болонхой. Тиигэбэшье тэрэ техникэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Мүнөө жэл ногооной эгээл шэмэтэй байха үедэ үбһэнэй гурил ехээр бэлэдхэжэ абаха зорилго табигдана. Юуб гэхэдэ, энэ тэжээл ниитын малда айхабтар ехэ ашатай.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд, аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд набшаһата тэжээл, үбһэ бэлэдхэхэ, силос дараха хүдэлмэриие эгээн богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ бүхы хэмжээ абаха уялгатай. Тиихэдээ тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хүнүүдые материальна болон моральна талаар урмашуулха тушаа оролдохо болоно.

Бүдүүн, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө заабол дүүргэхэ гээшэ ажахы бүхэнэй эгээн нангин зорилго мүн.

...ЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

...уудай областной соведэй ээлжээтэ IV пленум һаяхан «ВЦСПС-эй II пленумэй дүнгүүд ба республикын проф...зацинуудай зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэ...ээрэ областной Соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Л. С. ...л хэбэ.

...ан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ ЛВРЗ-гэй Соёлой бай...тор П. Г. Комаров, Байгалай модо болбосоруулгын баа...аагша А. В. Жилинский, Хойто-Байгалай загаһанай за...ой түрүүлэгшэ Ф. Г. Усынин, мяханай комбинадай клу...огой хүтэлбэрилэгшэ Т. А. Полозова, Хэжэнгын хүдөө бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой Д. Я. Андодоев, соёлой министрэй орлогшо А. М. Герш...ой соведэй ахалагша инструктор А. А. Алсагаров, элүү...ын министерствын ахалагша терапевт Мункоева болон ...ба.

...фсоюзуудай областной соведэй президиумэй секретарь ...ой «Нэгэдэхи болон дүрбэдэхи пленумүүдэй хоорондохи ...эй ябуулһан хүдэлмэри тухай» мэдээсэл шагнагдаа.

...зохисотой тогтоол абажа, ВЦСПС-эй шиидхэбэринүүдые ...жэ ябуулгануудые баталба.

С. ДАНЖЕЕВ.

...ИДТ Н. А. АБРАСИМОВТАЙ УУЛЗАБА

...июниин 19. (ТАСС). ...рүүлэгшэ В. Брандт ...лээр КПСС-эй ЦК-гай ...Абрасимовтай июниин 18-да уулзаа гэжэ мэдээжэ болоо.

Али али талые һонирхуулдаг асуудалаар уулзалгын үедэ тэдэнэр һанамжаяа мэдэлсэһэн байна.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭ!

45-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 145 (11743)
1968 оной июниин 22, суббото

сэн 2 мүнгэн

Үсэгэлдэр республикымнай ажалшад Буряадай Совет хэблэлэй ба „Правда Бурятии" газетын түрүүшын номерой гараһаар 50 жэлэй ой тэмдэглэбэ

Репортаж

ТАБИН ЖЭЛ УТАТАЙ ЗАМ

Буряад орондохи большевик хэблэлэй байгуулагдахаһаа хойшо 50 жэл гүйсэбэ. Табин жэл утатай зам... «Правда Бурятии» газетэ табин жэлэй туршада республикын ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, нютагай экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлай ехэ хүдэлмэри хэһэн, саашадаашье хэхэнь мэдээжэ ааб даа. Газетын ажал хэрэг үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэм шуу.

Июниин 21-нэй 11 час. Улаан-Үдэ городой амаралтын паркда хүнүүд олоор сугларба. Тэдэнэй дунда хэблэлэй ветеранууд, хүршэ область болон округуудһаа, Монгол оронһоо ерэһэн хүндэтэ айлшад бии. КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша Л. Я. Похосоев Буряадтахи большевик хэблэлэй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкые нээгдэһэн дээрэ сонсохоод, улаан лентэ хайшалба.

Городой ажалшад, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, мүн газетын һайндэртэ уригдаһан айлшад выставкын зал руу орожо, Буряадтахи большевик хэблэлэй 50 жэл утатай замые бодотоор харуулһан выставкэтэй танилсаба.

«Правда Бурятии» газетые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые хүнүүд үшөө дахин һонирхон уншана. Указтай зэргэлһэн паннодо дүтэлхэдэмнай, хэблэлэй бүхы замые харуулһан «Красный Бурят-Монгол», «Скотовод и Пахарь», «Бурятский комсомол», «Пионер Бурятии» гэһэн газетэнүүд няггаханаар нялгаатай.

— Сайн байна, хэзээ ерээбта? Аяар хэды соо харалсаагүй гээшэбибди! — гэжэ Буряадай хэблэлэй ветеран А. М. Прохоров наһажаал болоһон хүндэ хандаба. Тэрэ хоёр гарнуудаа шангаханаар барилсаад, тэбэрилдэшэнэ. Гушаад онуудта «Правда Бурятии» газетэдэ хүдэлжэ байһан хуушанай журналист Иван Алексеевич Искра мүнөө Челябинск хотоһоо айлшалжа ерээ бшуу.

— Тэрэ үедэ үнэхөөрөөшье хүшэр бэлэй. Журналистнууд дутадаха. «Правда Бурятии» оройдоо долоон, «Буряад үнэндэ» гурбан хүн хүдэлэгшэ һэн,— гэжэ И. А. Искра хэлэнэ.

Хэрбээ «Правда Бурятии» газетэ 1923 ондо оройдоо 2 мянган хэһэгтэйгээр тарадаг һаа, харин мүнөө 90 мянган хэһэгтэйгээр тарана бшуу.

Харагшад «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул», аймагуудай болон олон тиражтай газетэнүүдтэй эндэ һонирхон танилсана. Ямар тэмэ шиидхэжэ, ямар рубрика хэрэглэжэ байһыень мэдэхэһээ гадна, үе сагай онсо өөрын илгаае харуулһан удха түгэлдэр, үнэхөөрөөшье нюдэ баясуулма гаршагуудтай танилсана.

Гадна Буряадай номой хэблэлэй, полиграфиин союзпечатиин, ниитэ зоной дунда ямар зэргэ ном тараалгын ажал хэрэгые элирүүлһэн экспонадууд мүн баһа һонирхолтой.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряад орондохи большевик хэблэлэй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкын «Буряад үнэн» газетын стендын дэргэдэ.

З. Лапинай фото.

ҮНДЭР ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

Буряад ороной большевик хэблэлэй 50 жэлэй ойдо, мүн «Правда Бурятии» газетэдэ Ажалай Улаан Тугай орден барюулһанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баяр ёһололой үдэшэ Буряадай оперо болон баледэй театр соо үсэгэлдэр болобо.

Баяр ёһололой суглаанда хүршэ область, округуудһаа, Монгол оронһоо ерэһэн айлшад хабаадалсаа. Шэтын «Забайкальский рабочий» газетын редактор **А. М. Пузанов**, Эрхүүгэй «Восточно-Сибирская правда» газетын редактор **Е. И. Яковлева**, ЗАБВО-гой «На боевом посту» газетын редактор **М. С. Хасанов**, МНР-эй «Сүхэ-Баатарын туг» газетын редактор **Алтангэрэл**, мүн Усть-Ордын болон Агын Буряадай Национальна округуудай газетэнүүдэй редакторнууд нүхэд **Тириков**, **Рабдано** гэгшэд суглаанда байлсаба.

Мүн баяр ёһололой суглаанда «Бурят-Монгольская правда» газетын урданайнь редакторнууд, республикын аймагуудай болон олон тиражтай газетэнүүдэй редакторнууд, эдэбхитэй рабселькорнууд, республикын ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. У. Хахалов** баяр ёһололой оршон байдалда «Правда Бурятии» газетэдэ Ажалай Улаан Тугай орден барюулба.

«Правда Бурятии» газетын үндэр шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, мүн республикын Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **Н. Б. Пивоваров**, хүршэ областьнуудһаа, округуудһаа, Монгол оронһоо ерэһэн түлөөлэгшэд болон бусад халуунаар амаршалаа.

Һүүлээрнь суглаанда хабаадагшад концерт хараһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр А. У. Хахалов «Правда Бурятии» газетын тугта Ажалай Улаан Тугай орден бүхэлэн байлгана. «Правда Бурятии» газетын туг.

А. ИСТОМИНОП фото.

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИНУУДАЙ НИИТЫН НАУКАНУУДАЙ КАФЕДРАНУУДЫЕ ДААГШАНАРАЙ БҮХЭСОЮЗНА ЗҮБЛӨӨН

Ленинскэ хадануудтахи Москвагай гүрэнэй университедэй актова зал соо дээдэ һургуулинуудай ниитын эрдэм ухаанай кафедра даагшанарай Бүхэсоюзна зүблөөн хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Тэрээндэ хабаадагшад ниитын эрдэм ухааниие саашадаа хүгжөөхэ болон мүнөө үеын соёл-сурталай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэнэ.

Июниин 20-до КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичевэй элидхэл тушаа, мүн СССР-эй дээдэ ба дунда тусхай һуралсалай министр В. П. Елютинэй, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик А. М. Румянцевай нэмэлтэ элидхэлнүүд тушаа эгээн түрүүлэн Украинын ССР-эй дээдэ болон дунда тусхай һуралсалай министр Ю. Н. Даденков, Белоруссиин университедэй КПСС-эй түүхын кафедра даагша В. М. Сикорский, академик Ф. В. Константинов гэгшэд үгэ хэлээ.

(ТАСС).

ТЭЖЭЭЛ БУЙЛУУЛАГДАҺААР

Зулгы һайхан зунай саг ерэжэ, адууһа мал зүлгэ ногоондо сададаг болоһоор үнинэй. Иимэ аятай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һааха мүрысөөн Бэшүүрэй совхозой һаалишадай дунда улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Малшан бүхэн хоорондоо социалис ёһоор мүрысэн ажаллана. Тэдэнэр адууһа малаа тунга ногоондо гансашье бэлшээн таргалуулхые хүсэнэ бэшэ, мүн үнеэдээ һайнаар харууһалжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө оролдоно.

Мал адуулагшад нүхэд Цыренов, Кауров, Цыбикжапов, Куклин дүрбэн Дабаатын гүүртын үнеэдые үдэр һүнигүй тунга ногоондо манана. Малайнгаа бэлшээриһээ садхалан бусадаг болобошье, Дабаатын гүүртэдэ тэжээл буйлуулдаг цех хүдэлгэгдэһөөр. Эндэ һолоомо гидролизно аргаар буйлуулжа, эһээжэ, талха таряанай зүйл үһандa худхан шаржуулаад, һаагдажа байһан үнеэдтээ эдюулнэ.

Һайнаар хүдэлһэн, һү ехээр, һааһан һаалишад, малшад али бүхы аргаар урмашуулагдана, ажалай түрүүшүүл нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнэ.

Эдэ бүгэдын аша үрэ мүнөө элитээр харагдана. Дабаатынхид үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 8—10 литр һү һаадаг болонхой. Июнь һарын түрүүшын 10 хоногто гүүртын һаалишан бүхэн дунда зэргээр 1600 литр һаагаа. Түрүү һаалишад Цырен-Дулма Ширдармаева, Тамара Лаврентьева, Дулма Очирова гэгшэд энэ үе соо хүнэй 1800 литртэ хүргөө.

В. ХАМАГАНОВ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

ШЭТЭ, июниин 20. (ТАСС-ай корр). МНР-эй Агууехэ Арадай Хуралай түрүүлэгшын орлогшо, Монголой Наукануудай академиин президент Б. Ширендыб түрүүтэй промышленностиин, хүдөө ажахын, эрдэм ухаанай, соёл болбосоролой ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн Монголой Арадай Республикын Эб найрамдал хамгаалха Комитедэй делегаци мүнөөдэр эндэ ерэбэ.

Советскэ Союзай болон Монголой эб найрамдалай тала барилгадай дунда заншалта болоһон эб найрамдалай ба хани барисаанай хилэ дээрэхи уулзалгын һүүлээр монголой айлшад манай орондо ерээд ябана.

ФИНЛЯНДИИН ПРЕЗИДЕНТ САХАЛИН ОШОБО

ЮЖНО-САХАЛИНСК, июниин 20. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Совет правительствын уряалаар манай эндэ амархаяа айлшалан ерэһэн Финляндиин Республикын президент Урхо Калева Кекконен мүнөөдэр Сахалинда бууба.

ИНДОНЕЗИИН ПАТРИОДУУДТА ЭРХЭ СҮЛӨӨ ОЛГОХО!

Ази болон Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын Советскэ Комитет мэдүүлгэ гаргажа, тэрээн соогоо политическэ үзэл дээрэһээ хүнүүдые хэһээдэг зоргоороо аашалалгые болиулжа, тэдэниие түрмэһөө сүлөөлхые эрид шангаар эриһэн байна.

Демократическа эмхи бүлгэмүүдэй гэшүүд байһан 150 мянга шахуу Индонезиин эрхэтэд ямаршье сүүд болон мүрдэлгэгүйгөөр хоёр жэлһээ үлүү саг соо Индонезиин түрмэдэ болон концлагерьнуудта хаагданхай зобожо байнад гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Эдэ хүнүүдэй гансахан лэ зэмэнь гэхэдэ, тэдэнэр түрүү үзэл бодол баримталһан, өөрынгөө оронииe демократиин ба бэеэ даанхай замаар хүгжөөхын түлөө тэмсэһэн байха юм.

Индонезиин Демократическа үзэлтэндэ, Индонезиин бүхы патриодуудта халуун дэмжэлгэ үзүүлхэ байһанаа Ази ба Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын Комитет элирхэйлэн мэдүүлээд, хархис хара үзэлтэндэ болон империалистнуудта эсэргүүсэн хамтын тэмсэл ябуулха хэрэгые шухала гэжэ тоолодог хүнүүд, мүн Ази болон Африкын бүхы арадууд хадаа Индонезиин түрмэдэ зобожо байһан өөһэдынгөө нүхэдые болон аха дүүнэрые аршалан абархын түлөө жагсаха зэргэтэй гэжэ уряалба.

ЧАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ ЛЕНИНГРАД ЕРЭЭ

ЛЕНИНГРАД, июниин 20. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй мүн СССР-эй Министрнүүдэй ... уряалаар СССР-тэ албанай хэрэгээр айлшалжа ерээд байһан Чад Республикын президент ба Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Франсуа Томбалбай гэгшэ мүнөөдэр Ленинградта ерэнхэй.

БЭЛШЭЭРИИН ҺАЙЖАРХАДА...

Бэлшээриин ногоон улам һайжаржа, адууһа мал шэмээ дээшэлүүлжэ эхилэнхэй. Зунай элдин сагай дүрбэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 1000 литр һү абахын түлөө республика дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой һаалишад үдэр ерэхэ бүри һү ехээр һаажа байна.

Июниин эхеэр үдэрэй 600 килограмм һү һаадаг Гильбэрэй фермынхид мүнөө үедэ сүүдхэдээ 800—850 килограмм абана. Дүрбэдэхи фермын һаалишад сүүдхэдээ 1250 килограмм һү һаана.

Зунай бэлшээри зүбөөр хэрэглэжэ шадаһанайнтаа ашаар тус колхоз һү гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 19-дэ дүүргээ. Түсэбэй ёһоор 3900 центнер тушаагдаха аад, городой һүнэй комбинадта 3950 центнер һүн оруулагдаа.

А. НАГАСЛАЕВ.

КПСС-эй ХОРИИН РАЙКОМДО

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭНЭ

Хүрбын совхозой дирекци 1968 ондо абаһан социалис уялгаяа хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухайгаа КПСС-эй райкомой бюродо элидхэбэ.

Хүрбын совхоз гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Элбэг тэжээл бэлдэжэ абаха талаар яһала горитой юумэ хэгдээ. Сабшаландаа шэбхэ гаргаа, нилээд ехэ газар уһалагдаа. Гадна сабшалангай газар дээрэ бөорнөйлго, бургааһа болон модо шулууһаа сэбэрлэхэ гэхэ мэтэ юумэн хэгдээ. Гэхэтэй хамта, һү һаалгаар хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ удаарна, мал олоор гарзална, малай байра барилга һаатана. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые коллективүүдэй дунда зүбшэн хэлсэлгэ ёһоор эмхидхэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхажа, абаһан социалис уялгаяа дүүргэхын тула эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри эршэтэйгээр ябуулхыень совхозой партком болон дирекциие бюро уялгалаа.

РАБОЧКОМОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

Анаагай совхозой рабочком үшөөл хангалтагүй хүдэлмэрилнэ гэжэ партиин райкомой бюро элирүүлээ.

Совхозой үйлэдбэриин түсэб дүүргэлгэдэ рабочком өөрынгөө хүдэлмэриин онол аргые һулаар хэрэглэнэ. Хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд рабочкомой зүблөөнүүдтэ тоосоногүй. Мүн үйлэдбэриин зүблөөнүүд мартагданхай. Отделениин нютагай комитедүүд шэнэ гэшүүдые профсоюзда мүртэй абанагүй.

Ажалай түлөөһэнэй болон аюулһаа һэргылэлгын талаар дутагдалнууд олон. Эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, үйлэдбэриин, хүмүүжүүлгын хэрэгтэ профсоюзай нүлөө шангадхахыень рабочкомой түрүүлэгшэ Г. Д. Дагбаевта райкомой бюро дурадхаба.

Ж. БАДМАЕВ.
КПСС-эй Хоринн райкомой инструктор.

НИИТЫН ЗӨӨРИИЕ САХИХААР...

Кооперативна ниитын эд зөөрие нарин нягтаар сахин хамгаалха, хуули бусын алибаа гаргашада эсэс табиха зорилгоор олоной хабаадалтатай харалга-шалгалта Буркоопсоюзай мэдэлэй эмхи зургаануудта үнгэргэгдэбэ. Энэ хүдэлмэри эрхилхын урда тээ тус асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тэндэ комиссинууд бии болгогдобо. Эдэ комиссинуудай бүридэлдэ мэргэжэлээр баян пенсионер-кооператорнууд, эдэбхитэй коммунистнар ба комсомолшууд, арадай хиналтын бүлэгүүдэй гэшүүд, худалдаа наймаанай мэргэжэлтэд олоороо оруулагдаба.

Буркоопсоюзай мэдэлэй зарим эмхи зургаануудаар эд бараа, мүнгэ зөөри үрихэ, үбэршэлхэ, хоролтодо оруулха ябадал усадхагдаагүй байһаар. Энэ ушар кооперативна зөөрие сахин хамгаалха хэрэгтэ ехэ дутагдалай бии байһые, хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин һулаар табитдаһые гэршэлнэ бшуу. Энэ жэлэй гараһанһаа хойшо үрилтэ хэһэн олон ушар элирхэйлэгдээ. Тиигэбэшье иимэ байдалһаа тобшолол хэдэгүй хүтэлбэрилэгшэд бии. Урдань үрилтэ, хулгай хэжэ, ехэ зэмэдэ хүртэһэн хүнүүдые дахин худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта абаад хүдэлгэжэ байдаг баримта нэгэнтэ бэшэ ушарна.

Ниитын харалга, комиссинуудай бүхы хүдэлмэри эдэ ехэ дутагдалнуудые эрид усадхаха ябадалда туһалха, шухала хэмжээ абаха байһаниинь дамжаггүй.

Д. КОЛМАКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой эрхим тугалшадай нэгэн Долгоржаб Гармаева.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАНА

УЛААН ТУГТА АЙМАГТА

Мал ажалай, газар тариалангай продукци жэлһээ жэлдэ ехээр абажа гүрэндөө тушааха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ талаар манай аймагай хүдөөгэй ажалшад Совет засагай табин жэлэй гүйсэһэн 1967 ондо амжалтатайгаар хүдэлжэ гараа һэн. Ойн баярай жэлдэ аймагай ажахынууд урда жэлэйхиһээ 15 процент ехэ һү, 26 процент нооһо, 10 процент мяха, 52 процент дээгүүр үндэгэ гүрэндөө тушааһан. Ороохо тарыа, хартаабха, овощ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. Тиигэжэ аймагнай республика доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн. Һаяхан энэ туг манай аймагта барюулагдаа.

Үнгэрһэн жэлэйнгээ амжалтануудые арьбадхаха, 1968 ондо шэнэ амжалта туйлаха гэжэ аймагай малшад, механизаторнууд үсэд шангаар ажаллажа байна. Тэрэнь аша үрэтэй. Энэ жэлэй түрүүшын кварталай дүнгөөр адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар дэлгэрһэн мүрысөөндэ аймагнай мүн лэ түрүү зэргэдэ гаража, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг абаһан байна.

Энээгээрээ һанаагаа амаржа болохогүй. Жэлэй хоёрдохи кварталай түсэб болзорһоо урид бэелүүлхын түлөө ажахынууд оролдоно. Июниин 15-най мэдээгээр аймагнай гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэй түсэб 130 процент, үндэгэ—100, һү—100 процент дүүргээ. Тиигэжэ хахад жэлэй түсэбһөө гадуур адагынь 9 мянган центнер һү, 500 мянган үндэгэ бэлэдхэлэй пунктнуудта оруулха аргатай болонгдоо.

Адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар «Улаан Оронго», «Искра», «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ, «8-е Марта», «Восход», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын, «Байкал» племхозой малшад амжалтатай ябана. Эдэ ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха, тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргээд, эдэ үдэрнүүдтэ һү тушааха түсэбөө бэелүүлжэ байнхай. «Улаан Оронго» колхоз, Ивалгын ОПХ аймаг соогоо эгээл түрүүлэн гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэй түсэб июниин эхеэр дүүргэһэн байна.

Манай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшад үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һааха гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээд, мүнөө үедэ зунай дүрбэн һарада баһал эды шэнээн һү абаха зорилго урдаа табижа, республикынгаа һаалишад, малшадые мүрысөөндэ уряалаад байна. Харганаагайхидай энэшье уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэнь һэжэггүй.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай бүхы ажахынуудта Харганаагай, Эрхирэгэй һаалишадай. Яруунын аймагай Нарһатын совхозой мал адуулагшадай үүсхэл зүбшэн хэлсэгдэжэ, бүрин дэмжэгдэжэ байнхай.

Зунай бэлшээриин хаһые манай түрүүшүүл амжалтатайгаар угтаба. Калининай нэрэмжэтэ колхозой Василиса Афанасьевна Власовагай даадаг, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Маркел Егорович Гребенщиковэй, «8-е Марта» колхозой Николай Прокопьевич Брянскиин даадаг фермынхид үнгэрһэн таба һарада үнеэн бүриһөө 1000 гаран литр һү һаажа шадаа бшуу.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Ольга Дабаевна Гармаевагай даадаг Харганаагай фермын коллектив энэ үедэ үнеэн бүриһөө 979 килограмм һү һааба. Мүн «Маяк» колхозой Ераст Иванович Родионовой, Виктор Никонорович Михалевой фермынхид энэ үедэ үнеэн бүриһөө 950 гаран литр һү абажа шадаа. Эды шэнээн һү һааһан фермын колективүүд үшөө бии.

Урдань гээгдэжэ ябаһан «Улаан Оронго», «Коммунизм» колхозуудай коллективүүд нёдондонойхиһоо нилээд ехэ һү һааһан байна. «Байкал» племхозой һаалишад үнгэрһэн 5 һарада үнеэн бүриһөө 1830 килограмм. Ивалгын ОПХ—1127, «Пригородный» совхоз—1136 килограмм һү һаагаа.

Колхоз, совхозуудай түрүү һаалишад бүри ехэ амжалтатай. «Байкал» племхозой суута һаалишан Анастасия Александровна Бронникова үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 5416 килограмм һү һааһан байбал, энэ жэлэй 5 һарада 2208 килограмм һаагаа. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Пунсык Жамсаранова үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2612 килограмм һааһан байбал, мүнөө 5 һара соо 1450 килограммда хүргэнхэй. Иимэ түрүү һаалишад ажахынуудтамнай олон.

Малаа һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлжэ, шэгнүүрыень ехээр нэмээдэг дүршэлтэй малшад ажахы бүхэндэ бии. «Дружба» колхозой Тамара Петровна Пластинина 850 гахай шахан таргалуулжа, гүрэндөө 820 центнер мяха тушаагаа. «Авангард» колхозой гахайшан Устинья Ефремовна Черных эхэ гахай бүриһөө нёдондо 18 поршоонхо абаа һэн.

Аймагай ажахынуудта шадабаритай бэрхэ хонишод олон. «Дружба» колхозой Андрей Тарасович Гордеев нёдондо зуун хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлһэн байбал, мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абанхай. Нёдондо эхэ хонин бүриһөө 3,9 килограмм нооһо хайшалаа һаа, байгша ондо тэрэнһээ дутахагүй гэжэ оролдоно. Энэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө зуу гаран хурьга абагшадай тоодо тус колхозой хонишон Геннадий Павлович Измаиграев, «Коммунизм» колхозой — Бабасан Цыбыкдашиев, «Улаан Оронго» колхозой — Дугар Будацыренович Бимбаев болон бусад ороно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахынуудтамнай бэрхэ тахяашад урган гараа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой шубуушан Крестинья Григорьевна Сазонова нёдондо бүхыдөө 324 мянган үндэгэ абаа гэхэ гү, али тахяа бүриһөө 129 үндэгэ суглуулаа. Тиин энэ жэлэй 5 һарада нүхэр Сазонова тахяа бүриһөө 60 үндэгэ абажа, бүхыдөө 400 мянган үндэгэ тушаагаад байна. «8-е Марта» колхозой шубуушан Нина Яковлевна Брянская энэ үедэ тахяа бүриһөө 57 үндэгэ абанхай.

Колхоз, совхозуудай тарияашад, механизаторнуудшье ойн баярай жэлдэ туйлаһан амжалтануудаа арьбадхана. Үнгэрэгшэ хабар хүйтэн байжа, эртын тарилгые гэдэргэ татабашье, аймагай ажахынууд ороохо тарыа тариха түсэбөө 100 процент, тэрэ тоодо шэниисэ—101 процент дүүргээ. Манай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ горох обёос хоёрой холисо урдынхиһаа нилээд ехээр таригдаа. Корнеплодуудай тарилга урда жэлэйхиһээ гурба дахин үргэдхэгдөө. Илангаяа тэжээлэй үнэтэ ургамал «куузикугай» тарилга ехэ болоо.

Мүн манай аймагай ажахынуудта хартаабха, овощ тарилга горитой һуури эзэлдэг. Мүнөө хартаабха тариха түсэб сүм дүүргэгдээ.

Мүнөө жэл сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Нёдондонойхидо орходоо 2,5 дахин ехэ наг шэбхэ тэндэ гаргагдаа, минеральна үтэгжүүлгэшье тараагдаһан байна. Манай бэрхэ луговодууд Е. М. Чебунин («Дружба» колхоз), Н. Е. Рупышев, Н. Г. Шулунов, Л. И. Гермашев (Ивалгын ОПХ), Ц. З. Дабаев («Коммунизм» колхоз) энэ жэлдэ гектарай 20—25 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряахын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Тарилан, сабшалан энэ жэл 3900 тонно мине[...] үтэгжүүлгэ хэрэглэгдээ. [...] гектар тарилан аммиагай [...] үтэгжүүлэгдэһэн. Харт[...] тарилга бүхыдөө тооной [...] ральна үтэгжүүлгээр шан[...] лагдаа.

Бүтээсэ ехэтэй ажалаара[...] хаһан механизаторнууд [...] бүхэндэ олон. Тэдэнэрэй [...] һаа Калининай нэрэмжэ[...] хозой тракторист И. Т. [...] «Дружба» колхозой — [...] Власов, «Восход» колхо[...] А. А. Покацкий болон [...] магтаалтай. Үнгэрһэн на[...] рыа хуряалгада шалгаржа, [...] гай чемпионой нэрэ зэрг[...] тэһэн Ивалгын ОПХ-гай [...] нёр М. И. Перевалов, [...] Оронго» колхозой — Д. [...] бенников болон бусад [...] жэлдэ оролдосотойгоор [...] на.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хар[...] овощ һайнаар ургуулда[...] хын тула ехэ оролдолг[...] дана гээшэ. Ивалгын [...] А. Б. Дымбрыловагай [...] үнгэрэгшэ жэлдэ гектар [...] дунда зэргээр 228 цент[...] хуряажа абаа һэн. Эдэ [...] тэ манай колхозуудаа[...] теплицэ баригдаа, тэндэ[...] ургаса абтадаг боложо [...] «Улаан Оронго», «8-е [...] колхозуудай, «Пригор[...] совхозой теплицэ бүри[...] 100 центнер овощ хуря[...] байха юм. «Улаан Орон[...] хозой Бадмаханда Р[...] теплицэ бүриһөө 93 [...] овощ хуряагаа.

Теэд бүхы юумэмнай [...] хын аргагүй. Хэрэглэгдэ[...] га боломжо үшөөл ехэ [...] гаяа хартаабха, овощ м[...] сагай эрилтын ёһоор ур[...] данагүй. Малай ашаг ш[...] рим ажахыда бага бай[...] гөө талаараа абтаһан [...] циин өөрынь үнэ сэн ех[...] Эдэ бүхы дутагдалнууд[...] хаха, колхоз, совхозууд[...] номическа хүдэлмэри [...] руулха талаар манай м[...] тэд оролдолго гаргажа [...]

М. КОЖЕВНИ[...]
Улаан-Үдын а[...] үйлэдбэриин управл[...] начал[...]

ОРОЛДОСОТОЙ ЛУГОВОД

Ниитын малай үбһэ тэжээлээр дуталдан, үлэн хооһоор ондо орожо байхада, луговодууд һанаа амархан байха аал! Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадажа, хоёрдохи группын инвалид болобошье, Базаржаб Бужигаевич Буянтуев сабшалан һайжаруулхын түлөө горитой оролдоно.

Урдань Шулуутын фермын зуу гаран гектар сабшалан уһалагдадаггүй байһан юм. Нёдондо тэрэнэйнь 60 гектар дээрэһээ оройдоол 4 сомоо үбһэн хуряагдаһан байгаа. Иигэжэ һайн сабшалангай хэндэшье анхаралгүй орхигдоод, үбһэ ногоогоор гандажа байхадань, нүхэр Буянтуев мүнөө жэлдэ уһалха гэжэ шиидэбэ. Энэнь бэрхэшээлтэй ажал байшоо. Нүхэр Буянтуев мартын 18-һаа сабшалан дээрэ ажаллажа захалһан байна. Тэрэ горхоной уһые һубаг уруу залахын тулада гурбан газарта хаалта хэһэниинь, уһанайнь урасхал газар доогуур орожо, юушье боложо үгөөгүй һэн. Хэды ехэ, аша үрэгүй ажал хэгдээшье һаань, Базаржаб Бужигаевич дахин гансаараа хүсэлжэ, дүрбэдэхи хаалтаяа бариһан байба. Одоол эндэ уһаниинь баригдажа, нүхэр Буянтуев даажа абаһан сабшалангаа бүхыдэнь уһалаа.

Бидэнэй ерэхэдэ, Өөрой совхозой луговод нүхэр Буянтуев:

— Энэ сабшалан үнинэй уһалагдаагүй, гандажа байдаг юм һэн. Би инвалид аад, жэшээ харуулха гэжэ ажаллажа байнаб. Ногоониинь уһанһаал ургаха һаа, мүнөө жэлдэ ургаха байха,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Базаржаб Бужигаевич дайнда шархатажа, үрөөһэн гаргүй болоһон аад, иимэ ехэ ажал хэжэ байна. Теэд энэ хүнэй ниитын ажалда һаналаа табижа байхада, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжа хүргэдэггүйнь гайхалтай. Ядабашье трактор үгэхэ, өөрыень ахалагша луговод болгоод, ондоо хүниие туһалагшаар табиха байгаа. Тиигээ һаань нүхэр Буянтуев Шулуутын фермын сабшалангай нилээд олон гектар дээрэ наг шэбхэ зөөлгэжэ тарааха һэн. Хэрбээ һургуулиин үхибүүдэй туһалаа һаань, эндэхи сабшалан дээрэхи шулуун түүгдэжэ, сэбэрлэгдэхэ аргатай байгдаа. Сабшалан сэбэрлэгдэдэггүйһөө боложо, муугаар сабшагдана, олохон центнер үбһэн абтангүй хосорно ха юм.

Т. ГАРМАЕВ.

Зэдэ.

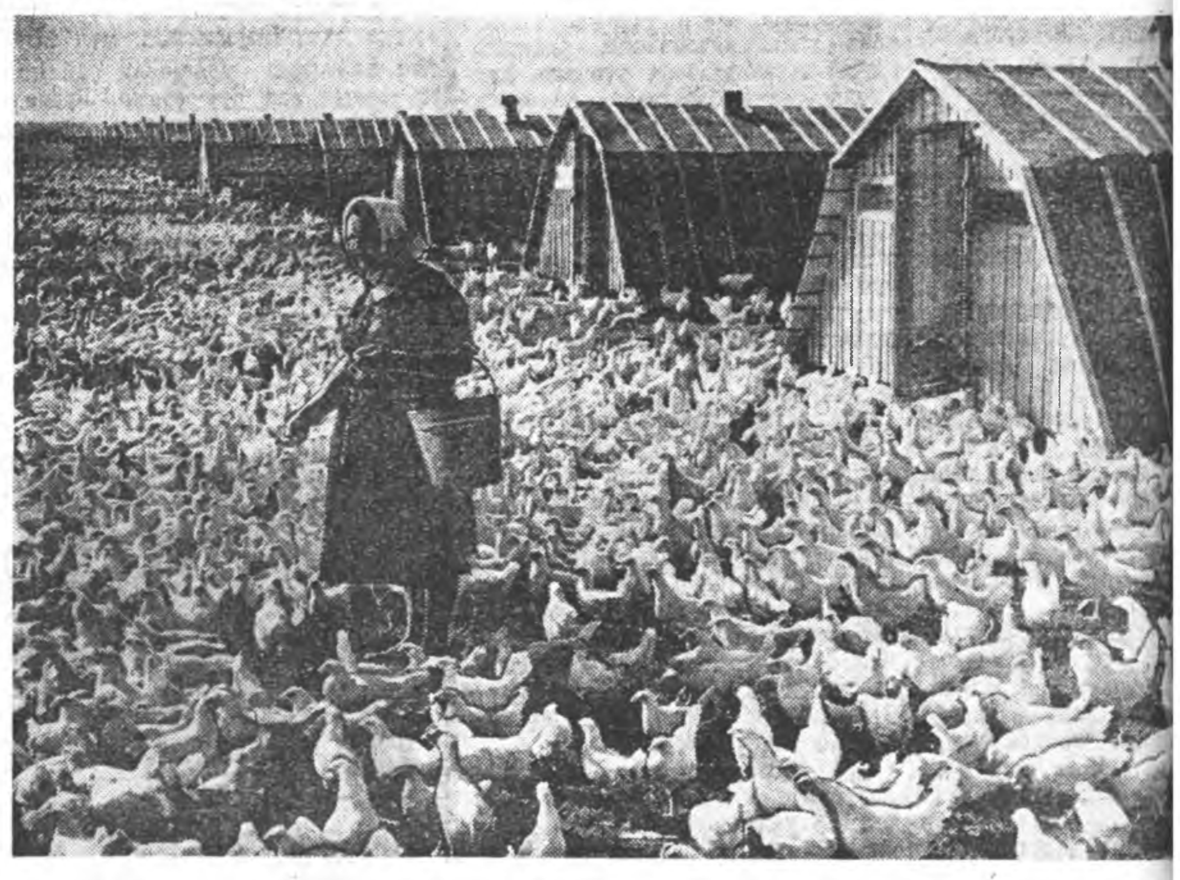

ВИННИЦКЭ ОБЛАСТЬ. Хмельницкэ районой «Вперед» колхоз область соогоо шубу[...] эгээл ехэ ажахынуудай нэгэн юм. Энэ колхозойхид мүнөө жэлэй зунай үедэ шубуудай [...] ёһотой һайнаар эмхидхээ. Зунай үедэ тахяануудаа холын нүүдэл байрада гарганхай. Тэ[...] гай 12 мянга гаран дальбараанууд томо болгогдоно.
ТАСС-ай фото.

КОММУНИСТЫН ЗҮРХЭН

ОЧЕРК

МҮНӨӨДЭР сэлмэг. Зэнхын хүхэрэгшэ огторгойһоо туяатан, Исэнгэ нуур сэнхирлэн долгилно. Тэрэнгиин, шэнэһэнэй хоншуухан хангалаар анхилһан үглөөнэй тунгалаг агаарые хүхын донгодоон зэдэлүүлнэ.

Хүхын дуунай һүни хүсэд харанхы боложо үрдингүй, сагаагаараа эрьеэд лэ үнгэршэхэ, жэгтэй даа. Теэд ажалша хүн үргэһэндөө садажа амжадаг лэ.

Дон Будаевич мүнөө эртэ һэрэе. Сонхоороо хараад:

— Ямаршье һайхан үдэр мандажа байнаб даа, — гэжэ аалихан гүбэрнэ. Тиигээд эгээл дүшөөд жэлэй саана Зазын адагта мал адуулжа ябаһанаа һанаадхина. Ямар залхуугүйгөөр Сэбхиндын хабсагай өөдэ абирдаг гээшэ һэм! Сэбхиндын хормойдо голой уһанда элэ элэһээр, зорюута шудхуулһан томо, жэжэнүүд туулган тобшонууд мэтэ болошоһон шулуунууд хэбтэхэ. Һүүлдэнь һургуули. Нютагтаа эхин һургуули дүүргээд. Хори тосхон ошоо бэлэй.

— Адаг баян адуу мал, эрхим баян эрдэм бэлиг гэлсэгшэ. Һурахал болоо гүбши, хүбүүмни. Эрэ хүн зориһондоо юм,— гээд эжынь хүбүүгээ харгыда түхеэрээ. Намаршаг боложо, үбһэ ногооной хёрбойжо байһан үе һэн. Гэбэшье баһал мүнөөдэрэйхи шэнгеэр наран мандажа, сэлмэг огторгой сэнхир майханаа татажархёод байгаа һэн...

— Хүбүү-аан-!—гээд наяад гаратай эхэнь өөрынгөө таһалга сооһоо ооглобо. Дон Будаевич хүл нюсэгөөр гүйгөөд ерэбэ.

— Эжы, яагаабта? — гэжэ мэгдэнгеэр асууба.

— Үгы дөө, яагаашьегүйб. Шамайе бодобо гү гэһэмни, анирһгүй болошоходош, һанаагаа зобоод ооглоо һэм даа. Бэеш бараг гү?—гэжэ эхэнь һураба.

— Бараг ааб даа. Яашахабиб. Газаа ехэ һайхан үдэр боложо байна. Сонхоороо хараад, багынгаа юумэнүүдые һанажа һуушоолби,—гэжэ Дон Будаевич бирагүй юумэ хээд бариг дашаһан бишыхан хүбүүн шэнги эжынгээ ороной хажууда зогсобо.

— Үгы, ши яагаа гээшэбши? Хүл нюсэгөөр ябаха гэжэ яаха юм? Гуталаа үмдыш даа,—гэбэ эжынь.

— Зай,—гээд Дон Будаевич үгэ дууламгайханаар ошожо хубсална...

* * *

ҺУРГУУЛИ һаяхан тарнхай. Гансал шалгалта бариха наймадахи, арбадахи классай һурагшад һургуулиин газаа волейбол наадажа байнад... Гэнтэ газар дороһоо гараһандал, тэдэнэй хажууда Дон Будаевич бии болоодхибо.

— Сайн, үхибүүд!

— Сайн! — гэжэ үхибүүд булта харюусаба.

— Энэ нихэдээ, шалгалтадаа бэлдэжэ байһан зон гээшэгта?—гэжэ наһажаал багша шэрүүншэг янзатайгаар асууба. Теэд нюдэндэнь уурлаһанай тэмдэг үгы. О, мүнөө жэлэй арбадахиинхид Дон Будаевичай хёрхо нюдые һайн мэдэхэ даа: бэлэдхэлэй классһаа эхилжэ дүрбэдэхине дүүргэтэрээ тэрээндэ заалгаа бшуу. Табан жэл соо багшынгаа абари зангые һайса мэдэхэ болоо юм ааб даа.

— Консультаци боложо байна. Арба минутын забһарлал хэе гэжэ багша хэлээ, — гээд өөрынь басаган Лыгсэмаа зүрхэтэйгөөрөө дуугарба.

— Аа,—гэжэ һанаагаа амарһандал абяа гараад, Дон Будаевич һургуулиин байшан тээшэ гэшхэлбэ. Тэрэ гансашье өөрынгөө басаганда һанаагаа зобоо бэшэ, бүхы арбадахи классай түлөө «үбдэнэ» ха юм. Эрдэм номдо һураха эгээл эхин замдань заалһан хадаа, бага бэшэ харюусалгатайб гэжэ тэрэ тоолодог.

«Учительская» гэжэ гаршагтай үүдэ татахадань хаалгатай. Арбадахи классай үүдэ нээхэдэнь, тэндэ химиин багша Хатанова химеэр туршалга хэхэ юу-хээнүүдые бэлдэжэ байба.

— Сайн, Светлана Кирилловна!

— Сайн, Дон Будаевич!

— Зай, эдэ шпанаанууднай химеэрээ хэр гэлдэхэнь гээшэб?

— Бараг лэ тушааха аабза,— гэжэ тухайлнаб,—гэжэ залуу багша харюусаба. — Туршалгатай задачануудые барагаар бодонол даа.

«Хүн болохо багаһаа» гэгшэдэл, багша болохо эхинһээ даа. Яһала оролдосотой басаган байна»,—гэжэ Дон Будаевич һанаандаа һанаад, юумэ дуугарбагүй. Тиигээд. 1932 ондо Улаан-Үдын педрабфак дүүргээд Яруунаяа эльгээгдэһэнээ һанана. Үлхасаагай эхин һургуулида хүдэлжэ байхадань, нютагай үбгэд ерэжэ:

— Хүбүүн, сомон зүблэлдэ мэдүүлгэ бэшээд үгыш даа,— гэдэг һэн. «Хүбүүн» гүүлэһэндээ һанаандаа дураа гутабашье, гүйлтыень дүүргэхэ. Залуу ябагдаал даа...

— «Учительскын» түлхюур танда гү, Светлана Кирилловна?

— Аа? Аа, түлхюур гү? Пожалуйста, Дон Будаевич, — гээд Светлана Кирилловна түлхюур һарбайба.

Багшанарай таһалгада ороод, Дон Будаевич шкаф сооһоо «2-дохи «А» класс» гэжэ гадар дээрэнь гоёожо бэшэһэн гаршагтай томохон хабтаһа гаргана. Тэрээн соонь үхибүүд тухай тобшо мэдээнүүд, тэдэнэй жэл бүриин һуралсалай дүнгүүд байха. Мүнөө жэлэйнгээ дүнгүүдые Дон Будаевич үни хада эндэ оруулһан юм. Нэгэ айлайхи зөөхэмнай гэжэ хүбүүнэйнгээ хэрэгэй саарһануудые абаһан аад, Исэнгэдээ үлэхэ болобобди гээд үсэгэлдэр һөөргэнь асаржа үгөө юм. Дон Будаевич тэрэниинень классайнгаа хэрэгүүд соо хадагалхаяа асараа.

Үхибүүдэй бишыхан намтарнуудые багтааһан эдээхэн бүридхэлэй хабтаһахануудые үбгэжөөл багша сээжээр мэдэхэ болонхой. Теэд юундэшьеб, тэдэниие дахин бултыень уншажа үзэбэ. Нюдэндэнь шабинарын нэгэ нэгээрээ харагдахадал гэхэ юм. Эдэнэй бултанайнь эхэ, эсэгэдэ Дон Будаевич зааһан байна бшуу. Эхэдээл гү, али эсэгэдээл аб адлихан юумэнэй һуухада, үхибүүдынь бэшэ, үнөөхи гушаад жэлэй саана заалгаһан Балжад гү, али Цырен гэжэ һанажархихоор болохо. Заримдаа эхынь гү, али эсэгынь нэрэ дуудажархёод, шабинараа гайхуулха саг гараха.

Теэд яахабши? Сагай гүйдэл иимэ түргэн ха юм. Мэнэ һаяхан үхибүүн ябаһан хүн аад, бүлэ болошонхой «тэрээнэй, энээнэй эжы, аба» гүүлэжэ ябаха. Нялха хэбтэһэн үхибүүниинь удангүй һургуулиин наһа гүйсэшоод, гэнтэ урдаш ерээд һуухал. Баһа жэгтэй даа, юу хэлэхэб. Яажа мэдэхэб, хүл дээрээ ябаал һаа, гэнтэ түрүүшынгээ шабинарай ашанарые һургаха саг тудагшаб!..

* * *

ҺУРГУУЛИҺАА гэртээ харижа ябатарнь, совхозой парткомой секретарь Аюшин конторооһоо гараад, амадан һагад ерэбэ.

— Мэндээ, Дон Будаевич,— гэжэ секретарь наһажаал багшын гар бариба.

— Мэндэ, мэндэ!

— Дон Будаевич, хэр сүлөөтэй гээшэбта?

— Яһала сүлөөтэйлби даа. Амаралтада гарангиб. Юун болооб, Николай Цыремпилович?—гэжэ Дон Будаевич һонирхобо.

— Сүлөөгөөр бараг һаа, МТМ-гэй хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө хэжэ үгыт гэхээе һанаа һэм.

— Яаха һэм даа. Хэзээ юм?

— Хэзээшье һаань.

— Тиигээ һаа, үглөөдэр үдын забһарлалгада гэжэ хэлсэе.

— Болоо, болоо,—гэжэ секретарь баярлаба. «Шарайнь нёдондо намарайхиһаа һураггүй һайн лэ. Хатуу зоригтой хүн гээшэ ямаршье хэжэг шэмхэлүүрые булижа шадаха юм ха,—гэжэ Николай Цыремпилович бодоно.—Берлин хүрэтэр дайлалдаһан хүн ха юм даа!»

— Бэетнай һайн гү даа,—гэжэ Аюшин дүмүүхэнээр асууба.

— Һанаһанһаа дээрэбеэ. Нёдондо эмшэдэй үгэ дуулаад лэ, инвалидай тэдхэмжэ абаад һуугаа һаа, үни порд гэһэн байха һэн гээбии. Зүб лэ хүдэлөөб. Шабинартаяа шаан-шаан гэлдэжэ ябахадаа, үбшэн тухай бодохо сүлөө хаана байхаб? Үхэхэ дурагүйемни тухайлхадаа, үбшэмнишье сухаряа юм бэшэ гү?—гэжэ Дон Будаевич энеэгээд саашалба. Николай Цыремпилович хойноһоонь харан зогсоходоо, туранхайшаг аад, шүрбэһэлиг бэетэй, саб-яб гэтэр хубсалһан, набтархан энэ багшые эсэгэтээе адлидхаад үзэбэ. Эсэгэнь нимэл, эдэбхеэр бурьялһан сэдьхэлтэй, түрүү һанаатай хүн һэн гэлсэдэг...

* * *

ГЭРТЭЭ ороходонь, Мидаг Бодиевна нүхэрынь үдэрэй хоол барихаяа ерэһэн байба. Оромсоорнь, нэгэ бэшэг һарбайжа:

— Басаганһаамнай. Шалгалтань эхилээ ха. Уншыш даа. Мүнгэ эльгээхэ бэшэ гүбди?— гэбэ. Дон Будаевич бэшэгээ аман соогоо уншаад, һөөл баяртай нюдөөр нүхэрэйнгөө урдаһаа хаража:

— Хэды мүнгэн хэрэгтэйб, эльгээгээрэй саашань, — гэбэ. Дон Будаевичай баярлаханьбуруу бэшэ. Эгээл ехэ басаганиинь, дайнда унаһан ахынгаа дурасхаалда нэрэдэнь оруулһан Соёлмааханиинь педучилищи дүүргэжэ жэл хүдэлөөд, Эрхүүгэй пединститутда һуража байнхай. Мүнөө хоёрдохи курсыень дүүргэхэ. Эсэгынгээ мэргэжэлые уг залгаха хүн болоо бшуу!..

— Саша докторнай хаанаб?—гэжэ Дон Будаевич гараа угаажа байхадаа, нюдөөрөө миһэлзэн асууба.

— Алтанай гүүртэдэ хүн үбдөөд дуудуулаа. Гэртээ яаралтайхан ороод лэ гүйжэ гарана һэн,—гэжэ Мидаг Бодиевна Дон Будаевичта эдеэнь аягалха зуураа хөөрэнэ.

Саша — Эрдынеевтэнэй ехэ хүбүүн, Соёлмаагай удаадахи үхибүүниинь. Улаан-Үдын медучилищи дүүргээд, Исэнгын больницада фельдшерээр хүдэлнэ. «Ханалгатай, зөөлэхэн гартай, бэрхэ доктор» гэжэ суурхажа эхилээ гэлсэдэг. Тэрэнэй удаадахи — Лыгсэмаа басаганиинь арбадахиие дүүргэхэнь. Үшөө нэгэ басаганиинь—Дашамаа юһэдэхиие дүүргээ. Эгээл одхониинь — Дамбиин хүбүүниинь Улаан-Үдын нэгэдэхи интернадта һурадаг.

— Иимэл баялигтай айл гээшэбди, — гээд Дон Будаевич Мидаг Бодиевнагай нюур харан, айлшадтаа хөөрэдэг зантай юм.

— Бэшэ һайрхаха баялиггүй хадаа үхибүүдээ һайрхыш даа,—гэжэ нүхэрынь дабһалха.

* * *

ҮГЛӨӨДЭР МТМ-дэ үнгэргэхэ хөөрэлдөөндөө бэлдэжэ һуухадаа, Дон Будаевич баһал бодолгото болобо. Тэдэ механизаторнуудай олонхинь өөртэнь заалгаһан, хараһаар лэ ябатарнь Исэнгын эрьедэ үдэһэн хүбүүд. Хамтын зөөридэ ханалгатайгаар хандаха тухай хөөрэлдэхэ байна. Мэргэжэлдээ, ажалдаа дуратайл һаа, ханалга өөрөө бии болохо. Эдэ баармануудайш зариман хэһэн юумэндээ хүйтэшэгөөр хандана ха. Юумэн бүхэниие һайнаар хэхэ, эрхимээр бүтээхэ эрмэлзэл хэрэгтэй.

Урагшаа ходо эрм[...] ябаагүй һаа, носонгүй, [...] утаагаар ууяжа байһан [...] шэнги, хэндээ хэрэгтэй [...] бши? Эрмэлзэл гээшэ х[...] ли ха юм.

Хэрбээ Дон Будаеви[...] хаяа эрмэлзэнгүй, З[...] эрьедэ үлэшэһэн байбал, [...] юу хэжэ ябаха юм һааб[...] саашаа һуража, дээдэ эр[...] далха һанаатай байтар[...] гата албанда абалай. [...] албанайнь дүүрэхын тэн[...] эхилшоо.

Гэнтын нэгэ сошор[...] боложо, бэе муутайшаг [...] байхадань, гэртэнь таби[...] медицинскэ комисси [...] һэн ха. Теэд патриоти[...] дэрэлээр сэдьхэлээ [...] байһан хүбүүн огто та[...] жа, фронт эльгээхыень [...] «Гэртээ ошоод юу хэхэ[...] зар дайсадые бута сох[...] — гэжэ үсэдөөр тул[...] һэн. Олые үзэһэн үбгэн [...] залуу хүбүүнэй доторые [...] бошье, һөөл гайхаһан [...] урдаһаань хараад:

— Хүбүүн! Гэртээ [...] арсаһан хүнтэй түрүү[...] ушарбаб. М-даа... Тииг[...] дээ албаяа үргэлжэлүүл[...] Аргалуулхаш. Фронт [...] хэзээдэш үрдихэш,—г[...] Һүүлдэнь фронтшье [...] Берлиншье хүрэгдөө. [...]

Эрмэлзэл... Эрмэлз[...] хүниие зоригтой болго[...] гэжэ нэгэ тээ уншаа һ[...] байдалда дуратайл хүн [...] эрмэлзэжэ ябадаг.

Дон Будаевич Эрды[...] ажабайдалда дуратайл [...] наһан соогоо эрмэлзэ[...] нилжа ябаа. Гушаад га[...] дэ багашуулда ном за[...] хадаа, эсээб гэжэ нэг[...] наа алдажа тэрэ үзөөгүй[...]

Хуушааргашагшье һ[...] гэмээр, бэедэнь зохиһо[...] тор костюм доронь к[...] тын зүрхэн сохилно. Ш[...]

Ц. ДОНДО[...]

БУГ МҮРЭН ДЭЭРЭХИ БААТАР ХЭРЭМ

Брестын баатар-хэрэм... Энэ хадаа гансашье манай орон соо бэшэ, мүн бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоһон түүхэтэй. Совет ороной нютаг бүхэнһөө, хилын саадахи олон оронуудһаа улад зон эндэ ерэжэ, баатарлигаар унагшадай нангин дурасхаалда һүгэдэдэг. Тэдэнэр зулгы гоё байгаалитай Мухавец, Буг голнуудые зубшажа, газарайнгаа алхам бүхэниие, энэрхы һайхан Эхэ ороноо хамгаалагшадай халуун шуһаа адхаһан суута хэрэм тээшэ шэглэдэг.

Хорин долоон жэлэй сэана, июниин эртэ үглөөнһөө энэ хэрэмэй түүхэ эхитэй. Харин мүнөө, тиихэ үедэ байлдаануудай болоһон газараар ябажа байхадаа, гитлеровецүүдэй олон тоото добтолгодо эсэргүүсэн байһан хэрэмые хамгаалагшадта али тухай бэрхэшээлнүүд тохёолдоо гээшэб гэһэн бодолдо эзэлэгдэхэш. Тэдэ хүшэр үдэрнүүдэй мүр сараае хэдэн зуун жэлэй туршада ургажа байгаа абарга томо модоной хухарһан, дальбарһан һалаанууд гэршэлнэ. Үнгэрһэн дайнай һомонуудһаа, тэһэрэлгэнүүдһээ гэмтэһэн тэдэ мододой шархануудые хори үлүүтэй жэл соо ургажа байһан залуу мүшэрнүүдынь үшөөл халхалжа бираадүй.

Шулуунууд, хананууд шэмээгүй оршодог гэжэ хэлсэдэг. Теэд Брестын баатар-хэрэмэй хананууд тиимэ бэшэ. Эндэхи шулуун бүхэн манай Эхэ ороной баруун хилэ дээрэхи түрүүшын һүртэ тулалдаае элеэр харуулжа, һануулжа байдаг.

...1941 оной июниин 22.... Гитлерэй сэрэгүүд хэдэн арбаад тонно снаряд, һомо болон бомбонуудые Брестын хэрэм тээшэ табижа эхилээ бэлэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хатуу шанга түрүүшын байлдаанууд тухай харуулһан экспонадууд баатар-хэрэмэй музейдэ олон юм.

Тэрэ үедэ дайсанай һүрэг ехэ хүсэнэй урдаһаа совет сэрэгшэд эрэлхэгээр тэмсээ бэлэй. Тэдэнэр барагдашагүй олон добтолгонуудай олонхиинь гарай тулалдаагаар сухарюулха баатай болодог һэн.

Нэгэтэ, ээлжээтэ байлдаанай түлэг дунда совет сэрэгшэ тэһэрдэг һомондо үргөө шархатаһан байгаа. Гэбэшье тэрэ нүхэр шуһаа адхажа байгаад буудалгаяа зогсоогоогүй һэн. Дайнай хоёрдохи үдэр гитлеровецүүдэй удаадахи добтолгоёо эхилхэдэ, мүнөөхи хүндөөр шархатаһан совет сэрэгшэ танкнуудай урдаһаа эрэлхэгээр тэмсээ һэн.

— Тэрэ нүхэр баатарай үхэлөөр унажа, манние улам бүри зоригжуулаа бэлэй,—гэжэ полкын һургуулиин пулемётно отделениин командир ябаһан Алексей Данилович Романов хөөрэнэ.

Брестын хэрэмые баатарлигаар хамгаалагшадай дунда курсант Михаил Иванович Мясников байһан юм.

Дайнай эхилһэн тэрэ үглөөгүүр Михаил Мясников Иван Щербин нүхэртэйгөө хилын харуулда байгаа. Тэдэнэр немецкэ бронепоездын хэрэм тээшэ буудажа эхилһые эгээн түрүүлэн хараһан юм. Тиигээд удаашьегүй өөһэдөө дайсадай сэрэгүүдэй урдаһаа Эхэ оронойнгоо газар дайдын алхам бүхэнэй түлөө тэмсэжэ эхилээ һэн.

Михаил Иванович хэрэм соо 1941 оной июлиин 5 болотор дайсадтай тэмсэл үргэлжэлүүлээ. Удаань бүлэг хилын сахюулшадтай хамта дайсадай хүреэлэлгые һэтэ сохин, Белоруссиин хүбшэ руу орожо, Совет Армиингаа частьнуудтай нэгэдэһэн байгаа.

Севастополь хотые сүлөөлэлгын байлдаануудта баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө ахалагша лейтенант Мясников Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Би нэгэ үедэ нүхэр Мясниковтой хамта алба хээ һэм. Тэрэ Брестын хэрэмые хамгаалагшадай баатаршалга тухай манда олон, һонирхолтой ушарнуудые хөөрэгшэ һэн.

...Холмско хаалганууд шадар Брестын хэрэмэй эгээн үзэсхэлэнтэ газар гэжэ тоологдодог. Тэрэ хаалгые томо снарядууд гүнзэгыгөөр түнхибэшье, хуушанайнь хирпиисэ барилгые ехээр эбдэжэ бираагүй юм. Эгээл тэндэ дайнай түрүүшын часуудта тон шанга тулалдаанууд болоһон байгаа. Хүшэр байгаа даа, тиихэдэ манай сэрэгшэдтэ. Дайсанай нюдэ нюургүй бомбодолгоһоо байра, складуудай үһээнүүд сүмэржэ, сэрэгшэдэймнай буу зэбсэгээ дары абаха хэрэг бэрхэтэй байдалда ородог байгаа. Энэ ушарые һамбаашалан, хүсэтэ буудалгаар дэмжэгдэһэн дайсад Тереспольско хаалгаар хэрэмэй досоо талада сүмэрэн орожо, тэрэ үедэ хооһон байһан клубай байшан эзэмдээ һэн. Эгээл энэ үедэ манай хилын сахюулшад болон сэрэгшэд дайсадай ара талаһаа шанга сохилто хэжэ, тэдэнэр Холмско хаалга тээшэ зугадаа һэн. Теэд эндэһээ дайсадай зугадаха зам мухардаад байгаа. Хэрэмые хамгаалагшад һүртэ «Ура!» зэдэлүүлэн, гарай тулалдаанда ороо. Тэдэнэй зариманиинь буу, зэбсэггүй байжа, хирпиисын хэһэгээр, эбдэрһэн стулнуудаар дайсадаа сохижо эхилээ һэн. Фашистнууд совет сэрэгшэдэй энэшье түрилтые тэсэнгүй һүмын гэр тээшэ зугадаа. Энэ хадаа полкын командир Самвел Матевосянай хүтэлбэри доро хэрэм хамгаалагшадай хэһэн түрүүшын ехэ гар тулалдаан байгаа. Самвел Матевосян энэ байлдаае полкын комиссар Е. Фоминой захиралтаар бэелүүлһэн байгаа юм.

Удаадахи нэгэ тулалдаанда Фомин немецүүдтэ баригдажа, тэдэнэр зоригтой комиссарые Холмско хаалгын дэргэдэ буудажа алаһан байгаа. Мүнөө тэндэнь комиссарай нэрэ һиилээтэй дурасхаалай самбар хэгдэнхэй, жэл бүри сэсэгүүд таригдажа байдаг.

Тиихэдэ нүхэр Матевосян дайнай ута зам гаталжа Берлин хүрөөд, Рейхстагай ханада нэрэеэ һиилээ бэлэй.

Брестын хэрэмэй зүүн талые хамгааһан сэрэгшэдэй командир, майор Петр Михайлович Гавриловай нэрэ бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоо һэн. Хүреэлэлгын хүшэр үедэ байхадаа нүхэр Гаврилов сэрэгшэдэйнгээ хүсые шадамараар хүтэлбэрилжэ, тэдэниие эрэлхэг тэмсэлдэ зоригжуулдаг байгаа.

Хэрэм хамгаалагшадай зэргэ үдэр бүри үсөөржэ, хүсэниинь буураажа байгаа. Гэбэшье совет сэрэгшэд тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр һэн. Дайсад тэдэнэй урдаһаа хорото бодосуудые хэрэглэдэг байба.

Олон хүбүүд баатарай үхэлөөр унаа даа, Брестын хэрэм соо... Тэдэнэй зарим нэгэнэй нэрэ, обогууд мүнөөшье болотор мэдэгдэхэгүй. Теэд манай арадай зүрхэ сэдьхэл соо тэдэнэр хэзээдэ мүнхэл!

Майор Гаврилов гушан хоног соо тэмсэлээ үргэлжэлүүлээ. Һүүлэй һүүлдэ ори гансаараа амиды үлэжэ, дайнай эхилһээр 31-дэхи үдэр дайсадай гарта ороо бэлэй. Удаань дүрбэн жэлэй туршада фашизмын лагерьнуудта зобоогдоо.

Мүнөө Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэтэй нүхэр П. М. Гаврилов Краснодар хотодо ажаһуудаг.

Брестын хэрэмые хамгаалгада сэрэгшэдтэй хамта офицернүүдэй һамгад, үхибүүдшье хабаадалсаһан байгаа.

Июниин 22-ой һүрөөтэ тэрэ үдэр он жэлнүүдэй ошохо бүри холодожол байна.

Брестын хэрэмые баатарлигаар хамгаалагшадта зорюулагдаһан музейдэ орохо бүридөө, тэрэ үедэ манай арад зондо ямар ехэ бэрхэшээлтэй сагай тохёолдоһые дахин дахин мэдэрхэш. Дариин утаагаар нэбтэрһэн тэндэхи музейн дайшалхы тугууд маниие хододоо һэргэлэн, хододоо бэлэн байхые уряалан байдаг лэ!

Н. АЛЕКСАНДРОВ.

Брест—Улаан-Үдэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1). Брестын хэрэмэй Холмско хаалга. 2). Сэрэгшэдэй клуб байһан хэрэмэй дотор талын байшан. 3). Брестын хэрэмые хамгаалагшадай командир, Советскэ Союзай Герой Петр Михайлович Гаврилов пионер басаганда «Брестын хэрэм» гэһэн значок зүүжэ байна.

Авторай фото.

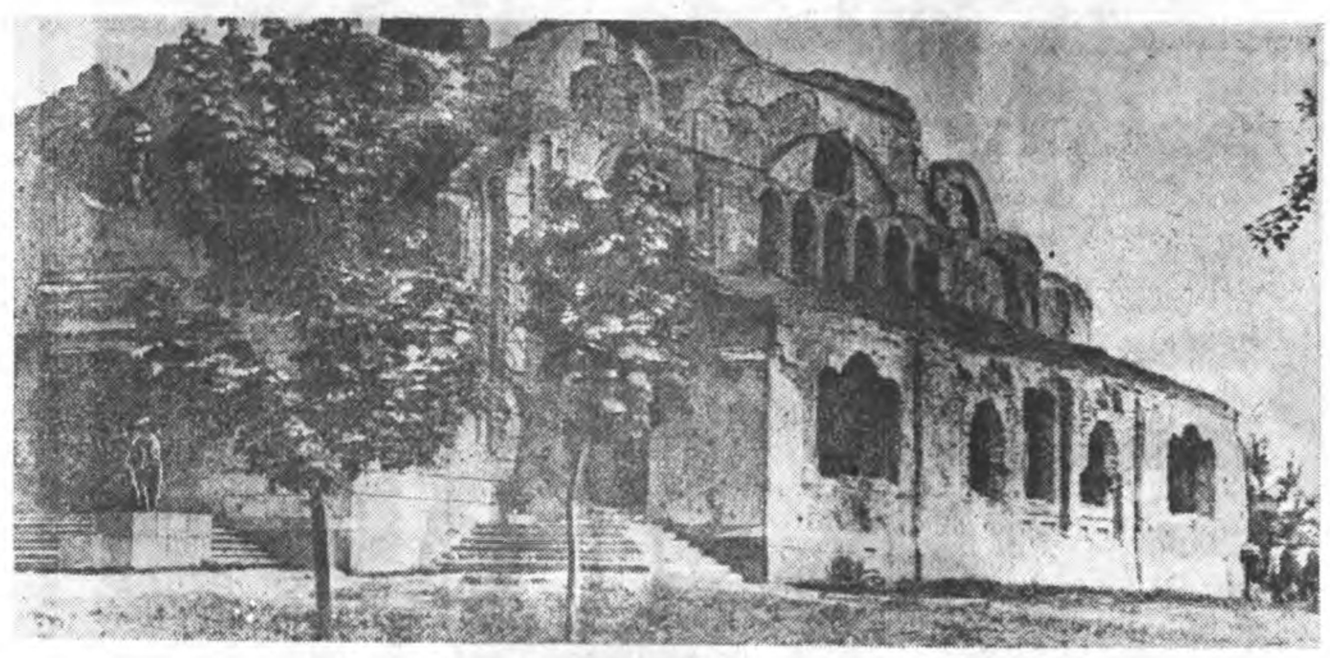

...ГААН ХАЛААДТАН, ...НЭРХЫ СЭДЬХЭЛТЭН

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

...бүхэндэ июниин 16-да ...ээг медицинын хүдэл...эй һайндэр энэ ондо ...шадай элүүрые хам...ургаануудай 50 жэлэй ...н баяр ёһололтой хаб... үрда урданайхиһаа ...р үнгэргэгдөө.

...р баясхаланта һайндэ...й түрэтэйгөөр угтахын ...хы ороноймнай меди...үдэлмэрилэгшэд, тэрэ ...ряадаймнай 1500-аад ...5700 фельдшер, мед... хүндэтэйшье, харюу...е ажалдаа улам ехэ ...эрхые зориһон байна. ...ртиин Буряадай обко...уктор нүхэр **М. Леде...**э. — Республикымнай ...гуудай, заха холын ...онуудай улад зон мэр...тэй медицинын туһа...эгтэйл сагтаа абана. ...ицада 8450 үбшэнтэн ...аргалуулна. Больница...ийгөөр гэртэһээ ябаад, ...клиникэ, амбулатори...нүүд эмшэлүүлнэ.

...ой элүүр энхэ ябахын ... зоригтойгоор, удаан ...ажаллаһанайнгаа түлөө ...мнай 53 врачнар ... габьяата врач», 225 ...ряадай АССР-эй га...ч» гэһэн хүндэтэ нэрэ ...олонхой.

...гаран жэлдэ таһалга...публикымнай хүдөөгэй ..., больницануудта хү...өө пенсионер врач ...Иванович Новосельцов ...ымнай рабкор нүхэр ...ов дэлгэрэнгы бэшэг ...Аяар 1935 ондо Дмит...ичай хүсэл оролдолгоор ...улһаа абаруулһан эхэ... Герасимовна Колмакова ...ан үгөөр врачые дурда...үргэдэг. «Түнхэнэй ай...тээ ажаллаха гэжэ ...раа, би өөрөө найматай ...үүн хоёр халуун үб...аргдажа, үхэн алдаһан ...д тэрэ дурсана.—Энэ ...эг тархи руум харбажа, ...ог мэдээгүй, Түнхэнэй ...хэбтээб. Бидэнэрэй ами ...лөө Дмитрий Иванович ...гүй тэмсэһэн гэхэ. Со...ын 50 жэлэй ойн бая...рамдуулан, Дмитрий ...Новосельцевтэ халуун ...эб».

...наһаяа гэшхэһэншье ...ий Иванович мүнөөшье ...шадай элүүр ябахын ...рэжэл шадабаряа, хүсэ ...гдуулһаар. Орёо хүндэ операци хэхэ болоходоо, Кабанскын больницын врачнууд зүбшэл үгыт, туһалыт гэжэ Дмитрий Ивановичта али хандахадань, арсаа гэжэ байгаагүй. Гадна медицинын темэдэ ажалшадай дунда һонирхолтой лекцинүүдые уншадаг, залуу мэргэжэлтэдтэй семинар үнгэргэдэг, олон жэлэйнгээ хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй хубаалдадаг. Кабанск тосхондоо Дмитрий Иванович зондоо хүндэтэй врач гэжэ суурхахаһаа гадна, шадабари, дүршэл ехэтэй садовод гэжэ алдаршадаг.

* *

Ахын аймагай заха холын Сорог нютагайхид Николай Будацыреновые «манай доктор хүбүүн» гээд энэрхы дулаанаар хөөрэлдэдэг. Зоной хүндэ ямбые фельдшер Николай Будацыренов шударгы бэрхэ ажалаараа, хүндэ урин налгай хандалгаараа олоо бшуу гэжэ Пурбо **Жужаев** тобшолол хэнэ. Совет засагай 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхоздохи фельдшерскэ пункт даадаг залуу эмшэн олон газараар холо дүтүүр тараһан малай гүүртэнүүдтэ ажалладаг хүнүүдэй бэеын элүүрэй түлөө илангаяа ехэ анхарал хандуулдаг. Эмээл морёор, улаан хэрээһэтэйхэн сүүмхэеэ гансагалаад, һарадаа заатагүй нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр холын малшадые эрьедэг, хэрэгтэй эм домынь үгэдэг, медицинын темээр һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэдэг, бэе элүүр ябахын түлөө юу сахиха, бэелүүлхэ хэрэгтэйб гэжэ зүбшэл хэлэдэг юм.

Николай Будацыренов бэрхэ эмшэн байхаһаа гадна, олониитын хүдэлмэридэ шударгы хүн. Тэрэ колхозойнгоо комсомолой организациин секретарь, ВЛКСМ-эй райкомой гэшүүн юм.

Нүхэр Н. Будацыренов эрхим ажалай бэлэгүүдээр комсомолой 50 жэлэй ойе угтаха хүсэлэнтэй.

* * *

«Багдарин тосхоной амбулаториин шүдэнэй техник Я. К. Беловой ажалдаа байһаниие харуулһан фото-зураг эльгэбэб. Тэрэниием «Буряад үнэн» газетэдэ толилхыетнай гүйнаб», — гээд Баунтын аймагһаа нүхэр **В. Чунавлев** манда хандана.

Нүхэр Я. К. Белов холын хойто аймагта 20 жэлдэ хүдэлжэ байна. Тэрээндэ эмшэлүүлһэн, шүдэ хүүлһэн хүнүүд лэ баяр баясхалан хүргэдэг.

Хүдөө бэшэгшэ нүхэр В. Чунавлевой эльгээһэн фото-зураг доро толилбобди.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

АРАДАЙ МИЛИЦИИН ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

ПРАГА. (ТАСС). Арадай милициин эдэбхитэдэй суглаан эндэ болоо. Тэрэниие Чехословакиин Коммунис партиин ЦК эмхидхэһэн байна. КПЧ-гэй ЦК-гай президиумэй гэшүүд, Президиумэй гэшүүндэ кандидадууд, секретарьнууд суглаан дээрэ байлсаа.

ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек суглаан дээрэ үгэ хэлээ. КПЧ хадаа арадай милициие зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хубинь гэжэ тоолохоһоо гадна, хамагай түрүүндэ партиин политическэ эдэбхитэдэй шухала хубинь гэжэ тоолоно гээд тэрэ хэлээ.

Чехословакиин хүдэлмэришэн ангиин социалис туйлалтануудые хамгаалгада арадай милициин дүүргэдэг үүргэ тушаа тогтожо хэлэхэдээ, А. Дубчек иигэжэ мэдүүлээ: манай дотоодын политикын шухала гол ёһонуудые баримталхатаяа хамта, манай гадаадын политическэ хараа шэглэлэй гол эшэ үндэһые, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай манай холбоое ба хани барисаае бидэнэр хамгаалхабди. Энэ хадаа манай орондо, тэрэнэй аюулгүй байдалда шухалын шухала асуудал, энэ хадаа ороноймнай ойроо хүртэшэгүй байха найдабариин асуудал болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

КПЧ-тэй ЦК-гай майн пленумэй шиидхэбэринүүдые дэмжэһэн резолюци арадай милициин эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад батлан абаа. 1948 оной февралиин революционно туйлалтануудые, СССР-тэй, бусад социалис оронуудтай тогтооһон бата бэхи холбоогоо сахин хамгаалхаар шиидэнги байнабди гэжэ тэдэнэр КПЧ-гэй ЦК -е, ороной ажалшадые найдуулаа.

СССР-һээ ЧССР-тэ байдаг посольстводо эдэбхитэдэй суглаан телеграмма эльгээжэ, арадай милициин түлөөлэгшэд совет арадта аха дүүтэй халуун баясхалан хүргөө.

Эзэрхэг түримхэй ябуулга буруушаадаг солдат арестовалагдаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ армиин солдат Ричард Скотт Уэлсли городто арестовалагдаба. Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые буруушаалгын тэмдэг болгон тэрэ гурба һарын урда тээ баазаһаа зугадан гаража ошоһон байха юм.

ФРАНЦИДАХИ ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент Ю. Пономарев иигэжэ дамжуулна:

Францидахи парламентска һунгалтын нэгэдэхи тур июниин 23-да болохоёо байна. Национальна суглаанай депутадуудта кандидадууд болоһон политическэ ударидагшад ороной элдэб партинууд болон бүлэгүүдэй һунгуулиин урда тээхи программые һунгагшадта тайлбарилжал байһаар.

Францийн Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүн Р. Леруа национальна телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. Мүнөөнэй һунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ правительство эмхи гуримгүй ябадал һүжэрөөлгөөр ба коммунизмда эсэргүүсэлгээр айлгаха гэһэн «хоёр хуушарһан арга зэбсэг хэрэглэнэ».

«Коммунистнуудай һүйдхэлтэ ябуулганууд» тухай хэлэгдэдэг үгэнүүдэй худал хуурмаг байһые элишэлхэдээ, «Францийе капиталистнуудай засаг түрэһөө сүлөөлхын, үнэхөөреэл мүнөө үе сагай демократиие байгуулхын тулада бүхы хүдэлмэришэдэй, арадай ба национальна хүсэнүүдые нэгэдүүлхын түлөө» ФКП һүүлшын арбан жэлэй турша соо тэмсэнэ гээд Р. Леруа мэдүүлээ. Ажалшадай байдал һайжаруулхын түлөө, һуралсалай гурим демократическаар шэнэдхэхын түлөө, вьетнам арадай баатарлиг тэмсэлые дэмжэн, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө Компарти тэмсэнэ гээд Леруа хэлээ.

Эдэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада «өөрынгөө харюусалгатай һуури эзэлхээр демократическа холбооной арадай правительство» байгуулхын түлөө Францийн Компарти оролдолго гаргана.

Һунгалтын урда тээхи телевизионно үдэр бүриин дамжуулгын программын ёһоор үгэ хэлэһэн Р. Леруа деголлевецуудай һунгагшадта хандаһан программые хурсаар шүүмжэлһэн байна.

Удаань «Коммунис партида эсэргүү тэмсэлэй үедэ бии болоһон имагтал хүдэлмэришэн ангида түбэг татажа шадахаар революционно бүлэгүүд» гэдэгүүдэй ябуулга тухай Р. Леруа тогтожо хэлээ. «Эмхи гуримгүй, хүсэрхэлгын оршон байдалда һунгалта үнгэргэхые хүсэдэг» засагаархидта эдэ бүлэгүүдэй ябуулганууд имагтал туһа болохо үгэнэ гээшэ.

«Сэрэгэй диктатурада, эмхи гуримгүй ябадалда эсэргүүсэхые хүсэгшэд, социализмда орохо өөрын француз замаар ороноо хүгжөөхые хүсэгшэд, хүдэлмэришэдэй ба демократическа хүсэнүүдэй холбооe, зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй холбооe саашадань бэхижүүлхые хүсэгшэд һунгалтын нэгэдэхи турта Коммунис партиин түлөө дуугаа үгэхэдөө, хуушанай байдалда эсэргүүсэн ерээдүйн түлөө дуугаа үгэһэн болохо байна» гээд Р. Леруа үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

«Республикые хамгаалха союзай» зүгһөө үгэ хэлэһэн А. Фантон һунгагшадые али болохоор айлгахадаа, имагтал деголлевско засаг түрэ шэнэ үймөө буһалгаае зогсоон зайсуулжа шадаха гэжэ ойлгуулхые оролдоо.

Социалис партиин (СФИО) генеральна секретарь Ги Молле зүүнэй үзэл баримталдаг демократическа ба социалис хүсэнүүдэй федерациин зүгһөө үгэ хэлэхэдээ, Францие гүнзэгы ехээр доһолгоһон кризисые уридшалан мэдэжэ шадаагүй гээд правительствые эрид шангаар шүүмжэлһэн байха юм.

Правительственна олонхидой программын коммунизмда харша шэглэлтэй байһыень Ги Молле наада харан шоглоо. Мүнөөнэй засаг түрэ хүсөөдшье байгаа һаа, Францида тааруу шэнэ политика бэелүүлжэ шадахагүй гээд Ги Молле онсолон тэмдэглээ. Юундэ шадахагүйб гэхэдэ, иимэ политика «Францийн томо буржуазна аша туһада тааралдахагүй байна бшуу».

Коммунизмда харша үгэнүүдые деголлевско «республикые хамгаалха союзай» баруунай үзэл баримталдаг ажал ябуулагшадһаа гадна, нэгэдэмэл социалис парти гэдэгэй ударидагшадай хэрэглэдэг байһаниинь түрүүн гайхалтай шэнгеэр һанагдадаг байна. ОСП-гэй ударидагша Рокар телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, Коммунис партиие муушалхаһаа ондоо үгэ олоогүй, «деголлевско засаг түрын үлэхэ ябадалда туһалха һанаашалга гаргана» гэхэ мэтээршье Компартиие зэмэлһэн байха юм.

КОНГЫН (БРАЗЗАВИЛЬ) ПРЕЗИДЕНТЫН МЭДҮҮЛГЭ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Бидэнэр Португалиин колонизаторнуудые, Урда Африкадахи ба Родезидэхи расистнуудые үзэн яданабди, Вьетнамда США-гай хэжэ байһан уршагта муухай дайн байлдаае эрид шууд буруушаанабди гээд Конгын (Браззавиль) президент Альфонс Массамба-Деба мэдүүлээ. «Арадуудай хани барисаанай үдэртэ» зорюулан июниин 19-дэ өөрынгөө хэһэн уулзалга дээрэ тэрэ үгэ хэлэһэн байгаа. Конгодо (Браззавиль) посольствонууд ба түлөөлэлгын зургаануудай оронуудай хани барисаанай һара иигэжэ түгэсхэгдэһэн байна.

1963 оной августын революциһаа хойшо манай Национальна революционно хүдэлөөн гэжэ парти бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй политика соносхоо, дэлхэйн бүхы эб найрамдалда дуратай арадуудтай хани барисаа байгуулхы гансахан лэ зүб замаар конголез арадые хүтэлэн ябаа гээд президент онсолон тэмдэглээ.

ХИТАДТАХИ БАЙДАЛ

Мао Цзэ-дунай тала баригшадай болон тэрээндэ дурагүйшүүлэй хоорондохи, мүн тэрэшэлэн маоистнуудай өөһэдынь дундахи тэмсэлэй улам шангадажа байһан тухай һүүлэй мэдээсэлнүүд гэршэлнэ.

Һаяхан Гуанчжоуда (Кантон) зэбсэгтэ тулалдаан боложо, тэндэ 100 шахуу хүнүүдэй алуулһан тухай хариин газетэнүүд бэшэнэ. Илангаяа ехэ шуһа адхаралгата тулалдаанууд хунвэйбинүүдэй хоёр эмхиин хоорондо болобо. Тэдэнэр Сунь Ят-Сенэй университедтэ хиналта табихын түлөө тэмсэнэ. Июниин 14-дэ болоһон иимэ тулалдаан соогуур 42 студентнүүд алуулһан байна. Мүн зарим заводууд дээгүүр хутагаар хадхалсаха ушарнууд үзэгдэнэ. Город соо комендантска час тогтоогдоо. «Контрреволюционернүүдые» саазалха тухай шиидхэбэринүүд гаргагдаа гэһэн соносхолнууд бии.

Сэрэгэй частьнууд хадаа город соогоо туримтай болгохо гэнэ. Сэрэгэйхидтэ добтолоо юм һаань, сэхэ буудаха гэһэн захиралта үгтэнхэй. Солдадуудай хабаадалгатай нэгэ хэдэн тулалдаанууд болобо. Хуягта машина буляан абаха гэһэн хунвэйбинүүдэй дундаһаа 10 хүн алуулаа.

Мүн баһа июнь һарын эхеэр дураагутаһан олон мянган таряашад энэ тэрэ зэмсэг барижа бодоод, Гуансиин түб болохо — Наньин хотые бүһэлһэн бэеэрээ, город руу сүмэрэн оробо. Энэ байлдаанда таряашадта эсэргүүсэхын тулада артиллери хэрэглэһэн байна. Мүн тэндэ таряашад Лючжоу, Гуйлин гэжэ хотонуудые бүһэлһэн байгаа. Июниин 11-дэ Мао Цзэ-дун болон соёлой хубисхал эрхилхэ бүлэг хадаа хото город руу таряашадай добтолон оролгые али болохо аргаар болюулха гэһэн захиралта сэрэгэй частьнуудта эльгээһэн байна.

(ТАСС).

УРДА ВЬЕТНАМАЙ ПАТРИОДУУДАЙ АМЖАЛТА

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлтын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд июниин 7-до дүүрэһэн неделиин турша соо Куангнам провинциин хойто талын хубида болоһон байлдаануудай үедэ 432 американ солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа, 19 самолёт буудажа унагаагаа гээд Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

Канхто гэжэ провинциональна центр шадар байдаг американ-сайгон сэрэгүүдые июниин 5-һаа 13 хүрэтэр хэдэн удаа добтолходоо, сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанай 700 солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа, 10 самолёт буудажа унагаагаа, гэмтээгээ, нэгэ сэрэгэй суднные уһанда шэнгээгээ, буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл олоор буляажа абаа.

Харата ааша гаргагдажал байһаар

КАИР. (ТАСС). Израилиин сэрэгэйхид араб оронуудта эсэргүү харата муухай ябуулгануудые хэжэл байһаар. МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Израиль Иордани хоёрой хоорондо буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээе сахингүйгөөр Израилиин сэрэгүүд Бакур ба Адаси (Иордани мүрэнэй нугын хойто талын хуби) шадар байһан иордан сэрэгүүдые июниин 19-нэй һүни пулемёдоор буудаа.

Иорданиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор буудалдаанай үедэ Иорданиин тала хохидолдо ороогүй.

Латиин Америкын ажалшадай байдал муудана

КАРАКАС. (ТАСС). Латиин Америкын оронуудай ажалшадай байдал горитойгоор муудаа гээд Коста-Рикын түлөөлэгшэ д-р Карлос Кампос Социальна хангалтын талаар IV панамерикан конгрессэй Генеральна Ассамблей дээрэ мэдүүлээ.

Латиин Америкын оронуудай ажалшадай олонхинь тон бага салин хүлһэ абана. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, шухала болодог эд бараанай сэнгүүд таһалтаряагүй хүндэрнэ, коммунальна хамһабарилгын түлөөһэн нэмэнэ. Ажал хэжэ шадаха хүн зоной 15 процентнь хүдэлмэри оложо шаданагүй гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Түбиин олонхи ороной хүн зон эдеэ хоолоор дуталдажа, үлэсхэлэн шахуу байдалда оронхой гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Үхибүүд угаа олоороо гээгдэдэг. Гэр байра ехээр дуталдадаг юм.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Залуу халаан зали ехэтэй.

„Дэмы табиһан дээһэн...".

Шэнэ аялгын шэжэм.

ТЕАТР

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ БЭЛИГ

Хонхо һүүлшынхеэ жэнгирээд-хибэ. Хилэн хүшэгын аргааханаар ирагдахые хүлеэжэ һуутарнай, юрэ бусаар хубсалһан хүнүүд харагшадай хоорондуур һубарилдан орожо, театрай сцено дээрэ гарахатайгаа хамта дооро дохисогоон байжа амаршалаад, һөөргөө гараад арилшаха юм.

Ямар һонин юм. Зүжэг хадаа зүжэг байха ёһотой бэшэ юм гү, юрэдөө! Юундэ хүшэгэнь?...— гэжэ хажуудахи нүхэрэйм үг-маг дуугархатай хамта хилэн хүшэгэ нээгдээд, инаг дуранай уйдхар гашуудалда нэрбэгдэһэн, тингэбэшье аша туһатай шиидхэбэри олохо шадалгүй, сэдьхэлээ зобожо байһан залуу синьортой уулзашабабди.

Энэ хадаа Дон Педро де Хирон гээшэ. Һэргээн хүгжэлтын үедэхи Испаниин шадалтай айлай хүбүүн дуратай басаганайнгаа ойрошье ошохо зүрхэгүй тулгардана. Теэд хайшан гэжэ тэрэ омог һүрхэй Донья Хуана гэжэ басагые үгэ хүүртээ оруулхаб? Бүхы арга хэрэглэгдэһэн хэбэртэй. Үдэр бүхэндэ «инаг» хүбүүдһээ бэшэгүүдые абаад, нэгэндэнышье харюусангүй, гал дээрэ шатаажа байһан басаган залуу синьорые оройдоо дүтэшье үзэхэ дурагүй байһан мэтэ һүрхэйтэнэ. Оршон тойронхи нютагуудай хүбүүдые үбдэг дээрэнь оло дахин зогсооһон, «би шамда дуратайб» гэжэ инаглан байжа хэлэһыень шагнаһан энэ омог басаганай нюусые таахын тула ямар түлхюур хэрэгтэй гээшэб? Теэд тиимэ эди шэдитэй түлхюургүй байһандаа Дон Педро де Хирон үнэхөөрөөшье зобоно.

Омог һүрхэй басаган, инаг дуранай түлхюур!..

Испаниин агуухэ драматург Лопе де Вегын бэшэһэн «Чудеса пренебрежения» гэһэн комедине бодото дээрэнь бэелүүлжэ, онсо өөрын маяг шэнжэтэй, сэдьхэлэй зиндаатай рольнуудта наадахын тула үнэхөөрөөшье бэлиг шадабари, тэнсэлгүй ехэ оролдолго хэрэгтэй даа. «Байгаалиин эди шэди...» гэжэ агуу драматург тухай Испаниин агуухэ зохёолшо Сервантес хэлэһэн юм. Энэнышье зүйтэй. Юуб гэхэдэ, Сервантестэй нэгэ үе сагта ажаһууһан, мүнхэ зохёолнуудые бэшэһэн драматург гансашье энеэдэ наадатай, хүнгэн маягтай комединүүдые оролдоогүй, харин герой бүхэнэйнгөө доторой гүйсые аргагүй хурсаар, зүрилдөөтэйгөөр, үнгэржэ ерэхэдээ шахардуу шанга байдалда оруулан зурагладаг байгаа. Ушар тиимэһээ Лопе де Вегын комедийнэ зохёолнуудые бодотоор бэелүүлхэнь тон бэрхэ, зарим профессиональна театрнуудшье нилээд тухаашарха баатай бологшо бэлэн.

Тиигэбэ яабашье Ленинградай театральна институдай дэргэдэхи буряад студиин бүлгэмэй бэлдэһэн тус зүжэг бодото шарайгаа оложо шадаа гэжэ тэмдэглэмээр. Хэнэйшье мэдэхээр, студентнэр өөһэдынгөө хүсөөр бэелүүлжэ шадахагүй һааб даа. РСФСР-эй арадай артист, профессор Л. Ф. Макарьевай хүтэлбэрилдэг кафедрада һуралсажа, Чечено-Ингушай АССР-эй габьяата артист, доцентын түлөө хүдэлдэг Н. К. Децигэй аша туһаар тэдэнэр ёһотой артист боложо ябаһанаа харуулжа шадаа.

* * *

Омог һүрхэй басаган, инаг дуранай түлхюур!..

Теэд энэ түлхюур хэнэй гарта орохоб? Энэ түлхюурэй түлөө гурбан залуу хүбүүд тэмсэнэ, инаг дуранай үбшэндэ нэрбэгдэн зобоно. Дон Педро де Хирон (М. Елбонов) Дон Алонсо де Ривера (М. Жапхандаев), Дон Хуан Альтемирано (Ч. Гуруев) гэгшэд Донья Хуанын (Л. Дугарова) этигэл найдабарида хүртэхын, зүрхэ сэдьхэлыень эзэлхын тула комедиин эхинһээ эсэстэнь хүрэтэр хэды дахин улаан нюураараа уулзаха, атаа жүтөөнһөө боложо бэе бэедээ мэеэрхэлдэхэ, заналсаха, шангаржа ерэхэдээ хүсэ шадалаашье туршалдаха баатай болоно.

Эдэ хүбүүдэй зобожо байхада омог һүрхэй абари зантай Донья Хуана нэгэл тиимэ хүйтэншэгөөр, дээрэлхүүгээр хандажа, бүхы дэлхэйн эрэшүүлһээ үһөөгөө нэхэнэб гэжэ хара ухаандаа һанаха юм. Юундэ? Алта, мүнгөөр яларһан дэнхэгэр томо ордондоо оря гансаараа эзэниинь боложо үлэһэн баян айлай басаган бэеэ дан лэ дээгүүр тоожо, намһаа ухаатай сэсэн, арюун сэбэр, гоё һайхан хүн үгы гэжэ һанана. Иигэжэ һанахань-шье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, Донья Хуана—Л. Дугарова балшар багаһаа баян айлай басагадтай нүхэсэжэ, һэргэн хүгжэлгын үедэхи испан эхэнэрэй омог һүрхэй абари зан бэедээ шэнгээжэ абаа ха юм. Тиимэһээ тэрэнэй урда зараса басаганиинь, хүршэ айлайхидынь, тэрээндэ дурлаһан хүбүүдшье, сэхыень хэлэхэдэ, бултадаа үбдэг дээрээ һэхэрхэһээ нааша дохихо ушартай болоно.

Ажаглажа һуухада, Донья Хуана—Л. Дугарова түрүүшээр һуури байраяа оложо ядана, үгэ бүхэнөө хашад гэжэ гаргахаа һанана. Шүлэгөөр бэшэгдэһэн пьесын рольдо наадахада, хэнэйшье мэдэхээр, хүшэр ааб даа. Үгэ бүхэнөө шэхэндэ хадуугдамаар гаргахаһаа гадна, актрисын түхэл шэнжэ, абари зан, бэеынь хүдэлсэ диалог бүхэнэй удхада таараха ёһотой бшуу. Энэ роль дэншье тиимэ энеэдэһэ наадатай бэшэ, харин пьесын эхинһээ эсэс хүрэтэр бэеэ шэрүүншэгээр барижа, ямаршье хүнэй үгэ хүүртэ ородоггүй, уярдаггүй, хүйтэн шэгтэй хүнэй абари зангые гаргаха гээшэмнай гайтай ха юм.

Донья Хуана—Л. Дугаровае комедиин хоёрдохи, гурбадахи үйлэдэ харахадаа, үнэн зүрхэнһөө баясаха, хайрлаха, дурагүйдэхэ ушартай болонобди. Юуб гэхэдэ, залуу актриса эгээл эндэ онсо бэеэ бэелжэ, имагтал испан басаганай дүлэтэ халуун сэдьхэлые урадхуулжа захална.

Зүжэгэй гол түлэб зангилаае Эрнандо—В. Кондратьев дууһан задалжа, бэлиг шадабариингаа ашаар омог һүрхэй басагые Дон Педро де Хироной хани нүхэр болгожорхино.

Эрнандын роль яахын аргагүй хүшэр гээшэ. Бэлиг шадабаритан байхаһаа гадна, һүбэлгэн ухаатай, «даб дээрэ даха тайлажархиха» шадалтай шуран, мэхэ гохотой байха хэрэгтэй. Урдань Дон Педрогой зараса ябаһан Эрнандо сэрэгэй албанда ошожо, имагтал арад зоной гүн гүнзэгы ухаан мэдэрэлһээ амсажа, «улаан хэлэтэниие» урдаа оруулхагүй һүбэлгэн ухаатай, шуран хурдан боложо бусана. Эзэндээ үнэн сэхэ байһан тула туһалхые, омог һүрхэй басагантай гэрлүүлхые оролдоно. Али залуу синьор өөрөө ухаа муутай, шадалгүй байгаа юм гү? гэжэ асуужа болоомоор. Драматург тиимэрхүү хараа шэглэл урдаа табяагүй, харин ажалша бэрхэ арад зоной дундаһаа гараһан хүнүүд хэнһээшье ухаатай, сэдьхэлтэй, хэдышье хүрэндэ хүнүүдтэ туһа хүргэхөөр бэлэн байдаг юм гэжэ харуулаа бшуу.

Манай һанахада, залуу артист В. Кондратьев һанаһанда хүрэмөөр наадажа шадаа. Хэниинь хэншье гэлтэгүй, харин бултадаа [...] орёо хүшэр, энеэдэ наада[...] хи хүнгэн рольнуудта наа[...] даха бэлиг шадабаритан а[...] гээшэ. Жэшээнь, Д. Жаш[...] Б. Рабданова, Д. Сан[...] Е-Х. Дарбакова, Б. Будаев[...] шняк, К. Мункуев, Ф. Ин[...] гэгшэдые онсо тэмдэглэм[...]

Бэлиг шадабаритнай у[...] жэжэ, нарижажа, үндэһа[...] искусствынгаа хүгжэхэ х[...] туһатай юумэ хэхэ артист[...] жо ерэхыетнай хүсэнэбд[...] нүхэд!

М. ОСО[...]
манай тусха[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленингра[...] ральна институдай дэргэд[...] бүлгэмэй табиһан зүжэгһ[...] нүүд.

Ф. СОРОКИНО[...]

Аялга

ХАБАРАЙ ДУУН

Хүгжэмынь С. МАНЖИГЕЕВЭЙ,
Үгэнь Ц. ГАЛСАНОВАЙ.

Хабарай наран шаҥгаар игаагаа,
Хангалтайл һайхан ургы
һалбараа.
Ханилмаар дүүхэй гоёор
энеэгээ.
Халуутайл байна сээжэ
зүрхэниинь.
Халуутайл байна сээжэ
зүрхэниинь,

Ханхинжал байна хонгёо
аялгань.
Хангалтайл байна хангай
нютагынь,
Ханилмаар байна һайхан дүүхэй!
Ажалай долгин үргөөр салгидаа.
Арюухан һайхан ургы һалбараа.
Дунгяараад байна дуулим
нютагынь.
Дурламаар байна һайхан дүүхэй!

Владимир Петонов Буряадай залуу уран зохёолшодой нэгэн юм. Шүлэг, рассказ, поэмэнүүдыень манай уншагшад һайн мэдэхэ ёһотой.

Тэрэнэй түрүүшын ном 1959 ондо Улаан-Үдэдэ хэблэгдэн гараа һэн. «Байгалай һэбшээн» гэжэ нэрэтэй шүлэгүүдэй тэрэ ном уншагшадай зүгһөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй.

Владимир Петонов прозодо гүүрһаяа туршажа үзөө. «Минии заахан Сэсэгмаахан» гэһэн повесть, рассказуудһаа бүридхэгдэһэн «Дуунтай уулзалга» гэжэ ном хэблэлээр гаргагдаа. Тиихэдэ «Тэрэнги сэсэглэнэ» гэжэ шүлэгүүдэйнь ном Москва хотын «Советскэ писатель» гэһэн хэблэлээр гаража, совет орон соогуур тараагдаба.

Һаяхан Буряадай номой хэблэл Владимир Петоновой «Минии баруун гар» гэһэн шүлэгүүдэй номые хэблэн гаргаба. Поэт һаяхан СССР-эй уран зохёолшодой холбоондо гэшүүнээр абтаа.

Мүнөө шэнэ шүлэгүүдыень уншагшадай анхаралда табинабди.

Владимир ПЕТОНОВ.

„ИЗАГУУРТАН" ГЭЖЭ НОМҺОО

ТЭРГЭД ҺАРА
Үндэрхэн хуһадһаа һугаран,
Үлэнхэн һара тамарба.
Үүлэдһээ тэрьедэн, тухашаран,
Үргэлжэ бэлшэн амарба.

Саг зуурахана таргалаад,
Шахамал гахайдал шалхайба.
Үүлтэртэ һара задараад,
Унтаха тээшээ хазайба.

Нойрмог нюдөөр хаймадан,
Нуурай гэрэл шэртэнэ.
Ожорһон соогуур зайхадам,
Олзо агнан бэдэрнэ.

Тэргэд һара гутааршалан,
Тэнсэжэ ядаад шэшэрнэ.
Иишэ тиишээ хараашалан,
Убайгүйдөө ехэ эшэнэ.

* * *

Хабартаа хотодо байхада
түбэгтэй даа.
Колхозой уужам таланууд
харагдана,
Хээрын ургынууд хэлбэлзэн
харагдана,
Хуһанай шүүһэнэй амтан
һанагдана,
Хүхэржэ байһан ногоод
угалзатана,
Хүхын донгодохо абяан зэдэлнэ,
Хүльбэрхэ сэсэгүүд соо дуран
хүрэнэ,
Хатуухан арзаар агаар
сэнхирлэнэ...
Хабартаа хүдөө ехэ һануулдаг
даа!

* * *

Сэгээн шүүдэр үһэндэш
сүршэгдөө...
Сайбарлан эхилбэ үүрэй толон.
Сэнхирхэн хотомнай унтаатай
зүндөө.

Сэгээн шүүдэр үһэндэш
сүршэгдөө.
Сэнгэжэ ябанабди хоюулан
һүниндөө,
Сэлгеэхэн Сэлэнгын эрьедэ
ошон,
Сэгээн шүүдэр үһэндэш
сүршэгдөө...
Сайбарлан эхилбэ үүрэй толон.

* * *

Зөөлэн сагаан гараараа
Зүрхэн дээрэһээм бариалши.
Зүрхэнэйм сохисо дараалши
Зөөлэн сагаан гараараа.
Зүнтэйхэн халуун дураараа
Зүбтэйхэн замда оруулаалши.
Зөөлэн сагаан гараараа
Зүрхэн дээрэһээм бариалши.

* * *

Тунгалаг һэльеэн ааляар
һэбинэ,
Торгон пулаадаарш наадаад
абана.
Тэсхэл дүүрэн хажуудаш
ябанаб,
Тунгалаг һэльеэн ааляар
һэбинэ.

Танил асфальт зүргөөр
гэшхэлнэм,
Тэнюун дуран тэгүүлэн халина.
Тунгалаг һэльеэн ааляар
һэбинэ,
Торгон косынкыеш
хиндхүүлээд абана.

ИНАГТАА

Хуримай хубсаһа үмдөөгүйш,
Хөөрхэймни, намда гарахадаа.
Энжэ-заһалда хүртөөгүй,
Эхилээш намтайгаа байдалаа.
Хүхюу оюутанай дунда
Хуримлан сэнгээбди
баяртайгаар...
Залуу наһанайнгаа зуданда
Зэргэлэн ябанаш намтайгаа.

* * *

Хотогор хотодо хонхо дутана.
(хонхонь—булжамуур шубуун),
Ягаахан акацида зүгы тудана,
Яагааб даа гургалдайнь дуун?
Булжамуурай орондо самолет
дэгдэнэ,
Гургалдайн орондо гудогууд
жэргэнэ,
Байгаалиин баялигые аквариум
һэлгэнэ,—
Город гээшэмнай энэл гүбэ.

НҮХЭРЭЙ ЁҺООР НҮХЭДТӨӨ

„Чив-чив-пяан!" гэжэ
...Хабарай эхин дуулдаа."
[Хабарай эхин. Д. ЖАПХАНДАЕВ].

Шүлэг зохёоходо бэрхэ,
«Чар-чар» бэшэдэг гуурһан,
бэхэ.

Шэнэлбэб дуугаа нигэжэ:
«Чив-чив-пяан!»—гэжэ...
...Дуунай эхин долгилоо,
Дугаржабай шүлэг бэлэн болоо.

• • •

«Шалгалтаяашье үгэнхэйб...»
(Ц-Х. Хубитуева).
Шүлэгшье бэшэһээр үнихэнэйб,
Институдаашье дүүргэнхэйб.
Юундэ, теэд шүлэгии
Юугээ дутаад зэдэлнэгүйб?
Оо, ойлгооб!
Хубиин бодолой нүгэлхэн,
Һаналай үндэр хүтэлхэн
Һаруул бэлигыем шүдэрлөөд,
Түргэн аадартал үнгэрлэй,
Түгсүүл дээрэ һуулгалай."

* *

«Жэн-рун
Үбэл ерэбэ... Шэрүүн»
(Д. Улзытуев).
Түрүүшын арбагар сагаахан
саһан.

Өөрын гэр...
Забьяатай сайн бусалхые
шагнаархан.
Залуугайхяа һанажа һуунаб.
Жэн-рун
Саһан орожол байна.
Наһан ошожол байна.
Урдынхяа урбуулаад, баряад,
Хэлээшэеэ һэльбээд, яагаад,
Хойно хойноһоонь һубарюулан,
Хэблүүлжэл байнаб номуудаа.
Жэн-рун
Үбэл ерэбэ ха юм даа.
Үйлсэдэ гарахада—хүйтэн даа,
Шэбэртээ ошодог һаа...
Шэнэ бодол асардаг һаа...
Хангай дэлюун Хайрангын
Хангал бэедээ шэнгээдэг һаа!
Жэн-рун
Саг ерэбэ... Дорюун.

ТОЙГОЛ

Тойго, тойго, тойго!
Эрчин ногоон ургаха болоо,
Эшэгэ, хурьга дахаха болоо.
Тойго, тойго, тойго!
Дэлэнчни дэлбэрхэ болоо.
Хоёр улаан хүхөөчни
Ямар юумэ хүхэхэ бэ?
Тойго, тойго, тойго!
Хабарай хара салхинда
Хажуудачни юунчини
Хэбтэхэ бэлэй?
Тойго, тойго, тойго!

— Манай эндэ хониной хурьгаа голоходонь нигэжэ тойголуулжа абхуулдаг юм. Монголдо баһал хонидоо, тэмээгээ, гүүн адуугаа тойголуулжа, хурьга, унагыень абхуулдаг юм гэлсэгшэ,—гэжэ Хяагтын аймагай Энхэ-Талын 67 наһатай Иринчин Жаргалова 1966 ондо декабриин 4-нэй үдэр намда хэлэжэ үгөө бэлэй.

И. МАДАСОН.

Хүмүүжүүлгын асуудалаар

«ҺУЛА ТАБИҺАН ҺУР[...]

Ажалай үдэр дүүрэжэ, Альбина Лозореватай хамта хүдэлдэг хани басагадынь гэр гэртээ ошохоо түхеэрбэ. Теэд Альбина юундэшьеб даа яарабагүй. Нэгэл тиимэ уруу дуруу болонхой, үетэн нүхэдтэйгөө хөөрэлдэхэшье хэбэргүй, гардеробой хажууда абяагүйхэн:

— Альбина, ши нихэдээ яагаа гээшэбши? Али үбшэлөө гүш?—гэжэ хани басагадынь тэрэ дары гайхалдаба.

— Үгы даа, яагаашьегүйб. Таанар һанаагаа бү зобогты, би гэртээ ошохол байхаб,—гэжэ Альбина гашуудалаа нюуха гэжэ оролдобо.

Уданшьегүй хани басагадынь шог зугаа гаргаһаар гэр гэртээ тараба. Гэбэшье Альбина басаган алхам бүхэнөө тоолоһон мэтэ Бабушкинай гудамжаар аргаахан алхалха юм. Гудамжаар һүндэлһэн хүнүүд басаганай юун тухай бодожо ябаһые яагаад ойлгохо бэлэй даа. Тэдэнэр туд тудтаа өөрынгөө хэрэгээр — зариманиинь гэр бүлэдөө, нүгөөдүүлынь кинофильм харахаа, театр ошохоо яарана бшуу. Теэд басаган тэдэниие обёорногүй, танигдаагүй хүнүүдшье тэрэниие обёорногүй. Бабушкинай гудамжаар гэшхэлһэн Альбина мэтэ залуухан хүбүүд, басагад хайрата инаг нүхэртэйгөө уулзахаа, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэхөө яараа бэзэ. Яахаб даа. Залуу наһан гээшэ нимэл ха юм. Теэд соггой хүхюу хүбүүд, басагадые харахадаа Альбина Лозорева юун тухай бодооб? Тэдээндэ атаархаа гү? Сэхыень хэлэхэдэ, тэрэ үдэшэ Альбина инаг дуран, хани нүхэр тухай огто бодоогүй бэлэй. Гүлмэр наһандаа түрэл Новосибирск хотынгоо уужам салуу гудамжануудаар ябаһанаа һанаагүй һэн.

Тэрэнэй сэдьхэлые нэгэл тиимэ жэхыдэһэ хүрэмөөр юумэн химэлжэ, үзэмжэгүй һалан зүдэрүү хүнэй шэг шарай нюдэндэнь харагдахадал гэхэ юм. Энэнь арба наймаа наһан дээрээ ябаһан Петр Чубреев гээшэ.

Альбинын гэртээ ерэхэдэнь, хулиган тэрэ Петр басаганай байдаг таһалгада түлхюур тааруулжа ороод, гэрэй эзэн мэтэ һохогоножо, инаг дуран тухай элдэб эсээр шашажа байба. Һогтуугаар гэр соонь найгаргажа, Альбинын орохотой сасуу таалажархихаар аашалжа байһан архинша, наншалдааша Петрые харахадаа, басаган бархиран алдаба. Гэртэһээ хүсөөр намнаха гэхэдэнь, тэрэнь бүри уланхатаба. Эрэ хүниие диилэхэгүй һэн тула Альбина аргадаадшье туршаба. Теэд һогтуу хүйхэр номгорбогүй, үнгэржэ ерэхэдээ архи эрижэ захалба.

— Хани нүхэргүй, гансаараа ябахадам баһана гү даа. Теэд юундэ энээн тухайдаа үетэн нүхэдтөө хэлээгүйбиб? Заатагүй туһалха, хулиган Петрой бузгай аашые балшыса элирүүлэлсэхэ һэн. Үгы даа, би энээхэн хүндэ хэзээдэшье ба һуулхагүйб!—гэжэ басаган хашхаран дуугархатайгаа хамта Петрые үүдэн тээшээ түлхилбэ.

Петр газаашаа гарабагүй. Басаганай гарһаа мултархатайгаа хамта стол дээрэ байһан хилээмэнэй хутага шүүрэн абаад, урдаһаань далайхатайгаа:

— Намһаа үлүү гоё арюун сэбэр, архинша бэшэ хүбүүнтэй хуби заягаа нэгэдүүлхээ һанаа алтайш! Маа, энээхэниие унхида,—гэжэ хашхараад, Альбинын нюдэ руу гурба дахин һүгэжэрхибэ.

Альбинын һэгээ ороходо Пётр үни хада тэрьелэнхэй, Бабушкинай гудамжаар ябаһан хүн бүхэндэ халдажа, мүнгэ эрижэ ябаа бэлэй.

Хори гаража ябаһан Альбина Анатольевна Лозорева Улаан-Үдын худалдаа наймаанай байшанда хүдэлдэг.

Тиихэдэ Пётр Чубреев хэн гээшэб?

Сэлэнгын һалаагай эрье (Улаан-Үдын ааб даа) зубшаһан Подкаменская гудамжын нэгэ ай[...] дээрээ бордойжо бодоһо[...] лоо һаратайдаа эжыдээ о[...] саашанхи хуби заяань х[...] эжы хоёрой гарта оро[...] эхэнь теэд хайшаа ошо[...] тухайда хэншье мэдэ[...] рин лэ нэгэ хүнтэй нү[...] бэн зүг, найман хизаар [...] линһан һурагтай. Эсэг[...] ашаяа бөөмэйлжэ аба[...] дынь хойноһоонь мү[...] ерэхэ болзортоо һөөргөө [...] за гэжэ мүнөө болотор [...]

Тэрэ гэһэнһээ хойшо [...] тэйгөөр хүмүүжүүлэгдэ[...] ха сагтаа һураад, үгы [...] ябаа бшуу. Улаан-Үдын [...] 29 һургуулинуудые һэ[...] гаад һураһан, арайл г[...] класс дүүргэһэн юм ха. [...] гэжэ ябаха үедөө нан[...] луужа һураһан.

— Бидэ яахабибди? [...] харха гэхэдэш, жаа[...] маанадтаа ноёрхожо, [...] аашалха юм,—гэжэ х[...] эжы хоёрынь гомдонг[...] юм.

Пётр Чубреев горком[...] да гурба һара хүдэлһэн[...] лоод. Мирный город а[...] һон байна. Тэндэ хэды [...] гуултаад. Улаан-Үдэд[...] № 608 СМУ-да хүдэл[...] Теэд хүбүүн эндээш[...] юумэ хээгүй.

Ямаршье зэмэгүй А[...] зореваe сохёод тэрьед[...] нэй нюдаргань бүри ү[...] жо, Бабушкинай үйлсэ[...] № 22 магазин соо СМ[...] шо дархан болохо Ива[...] вые тэрэ наншаба. [...] зарим магазинуудта у[...] аягалжа худалдаһаар з[...] тэрэ архиин «торхын» [...] рисэлдэжэ, үетэн боло[...] тэй дүлэтэ гашууниие [...] байха үедөө Иван Федос[...] гэ эриһэн юм. «Мүнгэ [...] тэйнь хамта гэдэһэ у[...] жо унагааба. Тэндэ ба[...] нэгэ эхэнэрые элдэбэ[...] занаһан байна.

Хэрбээ хүгшэн аба з[...] аша хүбүүгээ дан [...] гээр хүмүүжүүлээгүй, [...] дарнь байгаагүй һаань [...] руу харгыда яашье ор[...]

— Үшөө һургуулид[...] хэн ябахадам хүгшэн [...] тамхи татуулжа, һүү[...] уулгажа һурагаһан юм,[...] мүнөө хэлэнэ.

Аша хүбүүнһээ амт[...] үгы гэжэ хэлсэдэг ааба[...] рой хүгшэн аба эжы х[...] бүүнэйнгээ саашанхи [...] тухай бодотоор бодож[...] гү? Тиихэдэ Петршье [...] шыхан бэшэ, ажабайд[...] хи хуби заяан тухайд[...] ги бодожо үзэхэ ухаат[...] болоо ха юм.

И. Г[...]
Улаан-Үдын Октябрь[...]
прокуратурын [...]

Редактор Ц. Ц. ЦИ[...]

Манай адрес, теле[...]

г. УЛАН-УДЭ. ул. [...]
Телефоны: редактор[...] приёмная—54-93, за[...] ра—68-08, зам. редакт[...] ответ. секретаря—50-5[...] вет. секретаря—66-7[...] партийной жизни—60-[...] го хозяйства—64-36, 6[...] ганды и агитации—5[...] мышленности и строи[...] 61-35, советского стро[...] быта—69-58, культуры[...] 60-21, писем и рабо[...] 67-81, информации—3[...] ное бюро—57-63, ф[...] ственная приёмная—56[...] рия—33-61.

Гор. Улан-Удэ, тип[...] Управления по печати [...] вете Министров БурА[...]

Н-01602

За[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Республикын ажалай алхам» гэһэн гаршаг доро информацинууд. Нефтяной промышленностиие гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай Ленинэй декредэй гараһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материал. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ажахын тоосооной үрэ дүн» гэһэн В. Седуновой статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: Дэлхэйн һонин. Зунай үедэ худалдаа наймаа эмхидхэхэ асуудалаар материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда «Субботний огонек».